Hayat

Genç Türk Yıldızı

TİJEN PAR

Devlet Tiyatrosunun istikbal vadeden istidatlarından biri olan Tijen Par'ı son piyesinde gösteren bir röportaj 18 inci sahifemizdedir.

SAYI: 2 9 OCAK 1959
125 KURUŞ

Susamış olduğunu bilmiyor...

Original Formula
NIVEA CREME
FOR THE CARE OF THE SKIN

Bir tecrübe sizi ikna edecektir:

Cildiniz sütbeyaz NİVEA kremini iştiyakla içecek, düzgün ve gündoğuşundaki usare ile dolu goncalar gibi taze ve gergin olacaktır.

Genç, taze, güzel bir cilde mâlik olmak için en emin çare, sabah akşam NİVEA kremi kullanmaktır.

Üç nesilden beri dünyanın dört bucağında NİVEA kremi milyonlarca kadının cildinin güzelliğini muhafaza etmektedir.

Cilt milyonlarca hücrelerden müteşekkildir. Gençlikte bu hücreler mayi ile dolgun ve gergindir. Hücreler, tebahur eden mayii alttaki cilt tabakalarından tamamlar. Cilt, düzgün ve usare ile dolu goncalar gibi gergin kalır.

Seneler ilerledikçe cildin hücreleri, tebahur eden mayii çabucak tamamlamak kabiliyetini gitgide kaybederler. Cilt susamağa başladığı halde, biz bunun farkına varamıyoruz. Fakat cilt tedrici surette gevşeyip, pörsür ve kırışıklar husûle getirmekle «susamış» olduğunu belli eder.

Cildinizin içecek ihtiyacını gideriniz!

Normal olarak cildi hariçten beslemek kabil değildir. Fakat ilim ve fen «Eucerit» i keşfetmiştir. Eucerit dünyaca meşhur NİVEA kreminin tesir eden maddesidir. Eucerit, cildin unsurlarına yakındır, akrabası sayılır. Bu sebeble Eucerit cildin derinliklerine nufuz ederek susamış olan cilde, güzelliğini iade eden mayii hariçten temin ederek dolgunluk ve gerginliğini sağlar.

Bundan başka NİVEA hücreleri çabuk kurumaktan korur ve cildin sathını düzgünleştirir.

Cildin gonca gibi körpeliğini NIVEA Kremi sağlar.

Hayat

TİJEN PAR
(Fotoğraf : Suavi Sonar)

HAFTALIK MECMUA

YIL : 3 SIRA No : 118
SAYI : 2 CİLT : 1 1959

SAHİBİ : Şevket RADO
NEŞRİYAT MÜDÜRÜ :
Hikmet Feridun ES
YAZI İŞLERİNİ FİİLEN İDARE EDEN MESUL MÜDÜR :
İbrahim ÇAMLI
REDAKSİYON :
Sadun ALTUNA, Semiral BİLBAŞAR, Hikmet ANDAÇ
RESİM ve BAŞLIKLAR :
Ayhan ERER
FOTOĞRAFLAR :
FOTO HAYAT (Hususi Servis) - M. Sürenkök (Ankara) Turizm Fotoğraf Aj. (İzmir) Associated Press - United Press - Keystone - T. Haberler Ajansı - Ajans Ekspres.
TELİF HAKLARI :
Neşrettiğimiz bütün yazı ve resimlerin iktibas hakkı mahfuzdur. Mehaz göstermek suretiyle dahi alınamaz. Mecmuamıza gönderilen yazı ve resimler basılsın veya basılmasın iade edilmez.
İDARE YERİ :
Divanyolu, Klodfarer Caddesi No. 7, İstanbul. Tel : 27 34 56
DİZİLDİĞİ YER :
Doğan Kardeş Yayınları Anonim Şirketi Basımevi - İst.
BASILDIĞI YER :
Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi - İstanbul.
İLANLAR :
Türk Basın Birliği Resmi İlânlar Limited Ortaklığ'ından verilen ve tekniğimize uygun olarak hazırlanmış her türlü ilân alınır.
ABONE ŞARTLARI :
(Türkiye için)
Yıllık (52 Sayı) 60 T. L.
6 Aylık (26 Sayı) 30 T. L.
Yabancı memleketler için (âdi posta ile)
Yıllık : 11 $ veya 4 £
6 Aylık : 5.50 $ veya 2 £
HAYAT Mecmuası yabancı memleketlerde Dolar olarak 15 Cent'e, İngiliz Lirası olarak 1 Shilling'e veya bunların karşılığı olan fiatla satılır. Abone olmak isteyenler yukarıda yazılı Dolar veya İngiliz Lirasını T. C. Merkez Bankası vasıtasiyle adresimize gönderdikleri takdirde mecmualarını muntazaman alırlar. Uçakla gönderilecek abonelerden uçak posta masrafı ayrıca tahsil edilir.

İdil Biret, Londra Büyükelçiliğimizde BBC Türkçe spikeri ile birlikte.

İdil Yeni Başarılar Yolunda

İdil Biret yeni bir Avrupa turnesine çıkmış bulunuyor. İlk konserini geçenlerde Londra'da verdi. Yakında Brüksel'de yedi konser daha verecek. Şimdiden dünya çapında bir virtüoz sayılan İdil'in Londra konseri İngiltere'de büyük tepkiler yarattı. Aşağıda Londra muhabirimiz EDİBE DOLU'nun bu konsere ait intibalarını bulacaksınız.

Londra'nın güneşli bir gününde Wigmore Hall'ü dolduran seçkin dinleyiciler önünde çalacak olan İdil Biret, çok güzel bir beyaz elbise içinde, sahneye gelerek koskoca piyanonun başında yerini aldı. Sonra usta elleri tuşlara değdi ve Bach, Schubert müziği bütün ihtişamiyle salona yayıldı. Paganini variasyonlarında Brahms'ın bütün romantizmini tekrar yaşattı. Modern besteci Prokofieff'in 7. sonatında ise her bakımdan olgun bir İdil gördük. Serinkanlılıkları ile tanınmış İngilizler bile «Bravo!» seslerini bol bol harcıyor, genç virtüozumuzu çılgınca alkışlıyorlardı.

Bu kadar başarılı bir konserden sonra hemen orada yakalıyabildiğim müzik otoritelerinden bazılarının duygularını Hayat okuyucularına sunuyorum:

Sunday Express'in müzik tenkitçisi Felix Aprahamian: «Adnan Saygun'u istisna edersek, Miss Biret Türkiye'de müzik alanında yetişen en mühim şahsiyetlerdendir. Bundan önce icracı olsun veya besteci olsun hiçbir Türk, İdil kadar Batı müzik dünyasının dikkatini çekmemiştir. İdil artık beliğ bir hale gelmiştir. 17 yaşında bir kızın müziğinde derinlik olmasını kimse bekliyemez. Fakat İdil'de hem olgunluk, hem de kendisine has bir müzik anlayışı var. İmrenilecek bir tekniğe ve devamlı çalacak bir kuvvete de sahip. Brahms'ı yaşı ile ölçülemiyecek kadar güzel anlıyor. Buradaki ilk resitali için bu şayanı dikkattir. Çalıyor fakat notaları değil, duyarak, hissederek çalıyor.»

London Bach Group - Landra Bach Topluluğu'nun Orkestra Şefi Mr. Minchinton ise şöyle dedi: «Muazzam bir konserdi. Miss Biret'i 2 yıl evvel Paris'te dinlemiştim. Müzik bakımından harika bir anlayışı vardı. Şimdi daha çok gelişmiş ve mükemmelleşmiş. Eğer kendisiyle anlaşabilirsek gelecek yılın başlarında, burada bizimle konserler vermesini istiyeceğiz.»

Daily Herald'dan Allan Clarke: «Miss Biret'te teknik bakımdan tek bir noksan yoktu. Bundan sonra ancak tecrübeye ihtiyacı olabilir, hepsi bu kadar. 3 - 4 yıl içinde, bizim en şöhretli piyanistimiz olan Harriet Cohen'den çok daha iyi olacak. Brahms çalınması güç bir bestecidir. Mantık, muhakeme ve duygu olmaksızın Brahms'ı çalmak mümkün değildir. İdil onu da çok başarılı çaldı. İtiraf etmeli ki çok kuvvetli bir sanatçı.»

İdil, Wigmor Hall'den başka ITV televizyonunda, BBC'nin Home ve Türkçe Yayınlar Servislerinde ve Elçiliğimizde de konserler verdi. Büyükelçimiz konserden sonra İdil'in ellerini tutup, tebrik ederken alnından öptü ve : «Seninle iftihar ediyoruz İdil» dedi.

Ertesi günkü gazetelerde büyük başlıklı yazılar çıktı. Bilhassa, ancak hakiki değerlere sütunlarını açan Times'de büyük puntolarla «Şayını Dikkat Tekniği ile Genç Türk Piyanisti» başlığı onun değerini bütün dünyaya duyurdu.

KAÇAN BAŞKAN VE URRUTİA — Soldaki resim Küba'dan ailesi ile birlikte firar eden eski Başkan Batista'yı karısının tablosu önünde gösteriyor. Üstte'de Fidel Castro'nun bir portresi önünde, asi liderin geçici başkanlığa tayin ettiği Manuel Urrutia (Solda). Sağdaki zat Castro'nun New York'taki teşkilâtının başkanı Dr. Mario Lerena'dır. Resim, Küba'nın İspanyol'lardan istiklâlini kazandığı günün yıldönümünde çekilmiştir.

Kumar ve ihtilâl

Küba Cumhurbaşkanı Batista'nın Havana'ya ilerleyen bir ihtilâl ordusu karşısında Dominik'e iltica etmesiyle, Karaib denizinin ünlü adasında kumar ve ihtilâlin hüküm sürdüğü bir devir kapandı. Aşağıda hikâyesini okuyacaksınız.

1930 yılında idi. Küba silâhlı kuvvetlerinde çavuş olan Fulgencio Batista bir hükümet darbesi hazırlıyarak kendisini albaylığa yükseltti. Miguel Mariano Gomez adında birisini de reisicumhur seçtirdi. Gomez'in tamamiyle kendi emri altında hareket edeceğini umuyordu. Umduğu gibi çıkmadı. Bunun üzerine, Gomez'i reisicumhurluktan attırmak için meclise tesir yapmağa çalıştı. Halbuki bunun için para lâzımdı. Parayı nereden bulacaktı? Aklına millî piyango geldi.

Millî piyango her hafta cumartesi günü çekilir, 400.000 dolâr ikramiye dağıtılır, kâr da hayır cemiyetlerine verilirdi. Batista piyangoyu her güne çıkardı. Birçok biletler bedelsiz olarak senatörlere ve milletvekillerine veriliyordu. İstiyen bunları satıyor, istiyen de kendisine alıkoyuyordu. Küba radyo istasyonları her gece saat 21.30 da her türlü neşriyatı bırakıyor, çekilişin neticelerini bildiriyordu.

Batista bununla kalmadı. Gayri resmi piyangoları da teşvik etti. Suistimale müsait emniyet mensupları bu kanunsuz piyangolardan mükemmel bir gelir kaynağı temin ettiler. Dolayısiyle de Batista'ya olan bağlılıkları arttı. Buna rağmen Batista'yı 1944 te memleket dışına kaçmağa mecbur eden bir ayaklanmayı önliyemediler. Batista düşmüştü ama kısa zamanda büyük paraya ihtiyacı olan bir politikacı için kumarın ne ifade ettiğini öğrenmişti.

1944 ten 1948 e kadar dört sene kaldığı Florida'da, vaktiyle Küba'nın merkezi Havana'daki at koşularını idare etmiş olan Meyer Lansky ile dostluğunu ilerletti. Lansky sürgün Kübalı'ya ileride fazlası ile çıkaracağı birçok hizmetlerde bulundu.

Batista, Küba'ya döndü. 1952 de yaptığı yeni bir hükümet darbesi ile de iktidara geçti. Kurduğu piyango teşkilâtları kapattırılmış, millî piyango yine eskisi gibi haftada bir çekilir olmuştu. Büyük gece kulüplerindeki birkaç kumarhane hâlâ çalışıyordu amma hile yaptıkları halde iki yakalarını biraraya getiremiyorlardı. Dünyadaki turizm gelişmesinden Küba hiç nasibini alamamış, 1930 danberi yalnız bir otel yapılmıştı.

Batista, Meyer Lansky'yi Küba'ya çağırdı. 1955 te yeni bir kumar kanunu çıkartarak kıymeti 1.000.000 dolârı geçen her otel ve gece kulübüne kumar salonu da açmak imtiyazı verdi. Bir yabancı teknisyene altı aydan fazla ikamet müsaadesi verilmezken kumarhane idarecileri ve krupyeler için iki senelik ikamet vizeleri tanındı.

Hükümet yeni açılan kumarhanelerden 25.000 dolâr ruhsat parası ile kârdan yüzde yirmi gibi az bir para alıyordu. Fakat reisicumhur ile yakınlarının temin ettikleri menfaat çok büyüktü. Havana'daki söylentilere göre bir ruhsat gayri resmi olarak en aşağı 250.000 dolâra mal oluyordu. Her ay sonunda kesilen haraçlar ise bu meblâğın dışında idi. Seyyar kumar makinelerinin işletme imtiyazı Batista'nın kayınbiraderi ve beden terbiyesi umum müdürü General Roberto Fernandez y Mirando'ya verilmişti. Mirando'nun bu işteki kazancı kârın yarısı idi. Daha birçok kârlı işlerde de büyük hissesi olduğu için senelik kazancı beş ile on milyon dolârı buluyordu.

Bir Kübalı, Amerikalı bir dostuna şöyle demişti:

«Amerika'nın 1 numaralı gansterini buraya gönderin, sizi temin ederim, ikinci derecede bir Kübalı politikacı kadar bile muvaffak olamıyacaktır.»

Kumarhaneler, Amerika'nın eski polis muhabirlerince çok iyi tanınan kimseler tarafından idare ediliyordu. Meşhur kumarbaz, içki kaçakçısı ve Amerika'nın belli başlı altı gangsterinden biri olan Meyer Lansky başta geliyordu. Lansky, Riviera Oteli kumarhanesinde hissedardı. Batista ile yakın dost olduğu için muhakkak ki bu kadarla kalmıyordu. Kardeşi Jake de Nacional Oteli kumarhanesinin müdürlüğünü yapıyordu. İki otelle bir kumarhanenin ortaklarından olan Santo Trafficante de Amerika'nın bir numaralı kumarbazlarından idi. Amerika'nın daha birçok kumarbazları Havana'da toplanmıştı. Muhakkak olan birşey varsa o da bu kumarhaneleri mütehassıs kumarbazlardan başka kimsenin idare edemiyeceği idi. Mamafih bu kumarhanelerden biri olan Capri'nin sahibi film yıldızı George Rarft idi.

Havana artık Reno, Las Vegas, Monte Carlo gibi dünyanın belli başlı kumar merkezlerinden biri olmak yolunda idi. Şahane oteller, pırıl pırıl gece kulüpleri, kumarhaneler, at ve otomobil yarışları bir rulet hızı ile Amerikalı turistlerin dolârlarını sömürüyordu. Havana; New York'tan beş, Florida'dan iki, Miami'den de bir saat mesafede idi.

Kumarhanelerdeki oyuncuların çoğunluğunu Amerikalı'lar teşkil ediyordu. Hükümet kontrolü altındaki herşeyin dürüstlüğünden şüphe eden Kübalılar ise pek azdı. Onlar da yüzde yüz kaybedeceklerine emin olarak kumarhanelere geliyor ve rulet oynuyorlardı. Amerikalılar ise zar oyunlarına düşkündü.

Küba'da işler böylece tam yolunda iken 1956 yılında Batista'nın başına bir dert açıldı. 1952 hükümet darbesi sırasında Meksika'ya düşman avukat Fidel Castro, dört sene Meksika'da bekledikten sonra 100 kişilik

ÂSİLERİN KAMPINDA — Havana puroları gibi ince uzun bir ada olan Küba'da 2 yıl müddetle çoğu genç mütefekkirlerden kurulu olan ordusu ile Batista'ya karşı çarpışan Fidel Castro (solda). Âsi lider, Havana'lı bir milyonerin oğlu ve memleketin nam salmış bir hukukçusudur.

maiyeti ile Küba'nın doğusundaki Oriente vilâyetinde karaya çıkarak dağlara çekilmiş ve fiilen Batista'ya karşı mücadeleye başlamıştı. Castro, Batista'nın suiistimal ve diktatörlük rejimini yıkmıya azmetmişti.

Batista birçok defalar bu ihtilâl hareketlerine karşı koymak zorunda kalmıştı. Fakat Castro iki sene içinde 5000 kişilik bir ordu teşkil etmeğe muvaffak olmuş, şehirlerde gizli teşkilâtlar meydana getirmişti. 1956 yılının sonuna doğru da mühim askeri zaferler elde etti.

30 aralık 1958 gecesi Castro kuvvetleri ile hükümet kuvvetleri Santa Clara şehrinde kanlı bir muharebeye tutuştular. Ölü ve yaralı sayısı 3000 i geçti. Âsiler Santa Clara'dan sonra Oriente ve Las Villas şehirlerini de ele geçirdiler. Hükümet kuvvetlerini esir ettiler. Havana üzerine yürüyüşe geçtiler.

Durumun vahamet kesbettiğini gören Reisicumhur Fulgencio Batista 31 aralık gecesi bakanlarla parlâmento üyelerine yaptığı bir konuşmada. Küba'da daha fazla kardeş kanı dökülmesini önlemek için reisicumhurluktan istifa ettiğini açıkladı. Ve yeni yılın ilk saatlerinde, yanında vekiller ile kırk kadar sivil ve askeri idareci olduğu halde Havana hava alanından kalkan hususi bir uçakla Dominik cumhuriyetinin başşehrine kaçtı. Karısı ve çocukları ile elli dört Kübalı da başka bir uçakla Florida'ya gittiler.

Batista'nın firarından sonra bir askeri junta kurularak idareyi eline aldı. Temyiz mahkemesi başkanı Piedra geçici olarak reisicumhurluğa getirildi. Hükümet kuvvetlerine, Castro'ya karşı ateş kesmeleri emredildi.

Batista iktidardan düşünce ne olacak diye düşünen kumarbazları da Batista idaresinden bunalmış olan halk bu düşünceden kurtardı. Onun kaçtığını duyunca sokaklara döküldü. Kumarhane, dükkân ve mağazaları yağma etti. Batista'nın yakın arkadaşı, ayan üyesi Roland Masferrer' in sahibi buulnduğu Tiempo De Cuba gazetesinin matbaa ve idarehanesini ateşe verdi. Yüzlerce siyasi mevkufun yattığı Principe hapishanesini sararak mahpusların tahliyesini istedi.

Belki bir yedi sene sonra da başka siyasi mahkûmların tahliyesini isteyecekti. Lâtin Amerika memleketlerinin talihi ezelden beri buydu.

RİVİERA — Batista'nın Havanası, dünyanın en kalbur üstü sefahat yatağı idi. Şehir fuhuş ve kumar sayesinde yaşardı. Yukarda meşhur kumarhanelerden, duvarları altın yapraklarla süslü bulunan «Riviera» yı görüyorsunuz.

Sohbet KÖŞESİ

İYİ İNSAN NASIL OLUR ?

OKUYUCULARIMDAN biri bana yazdığı bir mektupta diyor ki: «Siz bütün yazılarınızda okuyucularınıza iyi insan, doğru insan olmalarını telkin ediyorsunuz. Güzel bir şey. Fakat bu kadarı kâfi mi? Haydi diyelim ki doğru insan olmanın yolunu kendi kendimize bulalım; doğruluktan ayrılmamakla bu mümkün olabilir. Fakat iyi insan olmanın yolu nedir? Bize bunu anlatırsanız ben şahsen çok memnun olacağım.»

Şimdiye kadar sevgili okuyucularımdan pek çok mektup aldım. Bu mektupların içinden çeşitli sualler çıkmıştır. Ama galiba en çetin sual bu! Ne yazık ki iyi insanı birkaç cümlede anlatmak da kolay değil.

İyi insan, başkalarına, etrafına iyilik etmekten hoşlanan, bundan zevk duyan insandır. Bununla beraber iyi insan olmak basit işlerden değildir; nitekim her fâni bu mertebeye kolay kolay ulaşamıyor. Çünkü iyi insan olmak için birçok vasıflar lâzım. Meselâ nazik olmak lâzım; tahammüllü olmak lâzım; merhametli olmak lâzım, hattâ akıllı, hem de çok akıllı olmak lâzım.

İsterseniz bu saydıklarımın sonuncusundan başlıyalım. «Akıllı düşman akılsız dosttan daha iyidir» diyen bir atasözümüz vardır. Akıllı olmıyan bir adam neyin iyilik, neyin fenalık olduğunu keşfedemez ki. Öyle ise iyi insan olmak için evvelâ aklımızı başımıza toplamamız lâzım. İyilik edeceğim derken birçok fenalıklara sebep olan insanlar az mıdır? Cehalet iyiliğin düşmanıdır desek yanlış olmaz.

İyi insan mutlaka merhametlidir. Zalim bir adamın veya kin tutan bir kimsenin devamlı surette iyilik yapmasına imkân var mıdır? Zalim bir ruh insanı kötülüğe, kırıp dökmeğe, can yakmıya götürür, iyi bir insan olmak istiyorsanız acımıya kendinizi alıştırmalısınız.

İyi insan tahammüllüdür. Her şeye, her zorluğa, hattâ kötülüklere tahammül eder. Sinirlerine ve hırslarına hâkimdir. Eğer hâkim olmasa o da zorluklar, kötülükler, ihanetler karşısında hiddete kapılacak, kendi hırslarını tatmin etmek için başkalarını ezmeğe kalkacaktır. İyi insan katlanmasını, çekmesini bilir; bütün bunlara sabırla tahammül eder. İnsanları acıyarak seyrettiği için onların hiçbir hali kendisine ağır gelmez.

Ve nihayet iyi insan nazik ve terbiyeli olacaktır. Tatlı dilin yılanı ininden çıkardığını söylemişler. İnsanlara sertlikle değil yumuşaklıkla, tokatla değil okşıyarak iyilik edilebilir. Bütün bu vasıflar bir insanda toplandı mı o insanın iyi olmamasına imkân yoktur. Bu vasıfları bir araya toplamak çok güç ise de yine toplanabilir ve iyi insanın sayısı da böylelikle çoğalmış olur.

ŞEVKET RADO

AÇIK TEŞEKKÜR

Geçirdiğim ameliyat dolayısiyle bana sağlık dilemek lûtfunda bulunan sevgili okuyucularıma, meslekdaşlarıma ve bütün dostlarıma en candan teşekkürlerimi arz ederim.

Ş. R.

Herşeye Rağmen Mesutlar

Eski İngiltere Başvekili Sir Antony Eden'in yeğeni Amely, bugün İtalyanın fakir bir balıkçı köyünde bir işçi karısı olarak basit, ama çok mesut bir hayat sürmektedir.

İNGİLİZ aristokrasisine mensup zengin bir babanın kızı ve siyaset âleminin en gözde simalarından sabık İngiliz Başvekili Sir Anthony Eden'in yeğeni olan Amely'nin basit bir İtalyan makinistine âşık olması muhafazakâr İngiliz muhitlerinde bir bomba tesiri yapmıştı. Ailesi önce Amely'yi bu hevesten vazgeçirmek için hayli ter döktü ama netice alamayınca bir şart koştular: Amely, delice âşık olduğu fakir, ama çok yakışıklı İtalyan gemi makinisti Giovanni Borelli'nin «Aşk derecesinin» kontrol edecekti. Bu iş için aristokrat ailenin kızlarına verdikleri mühlet iki sene idi. Ischia'lı köylü çocuğu bu zaman içinde aşkının kuvvet derecesini ispat edebilirse, akan sular duracak ve Amely rüyalarının prensine kavuşacaktı.

Bu aşk, iki yılın kolay kolay çürütemiyeceği kudrette bir aşk olduğu için, bu müddet sevişen çiftlere asırlar kadar uzun geldi, ama sonunda muhafazakâr ana - baba ister istemez boyun eğmek zorunda kaldılar.

Şimdi Amely, İtalya'nın fakir bir balıkçı kasabası olan Ischia'da Amely Borelli olarak kendi halinde, ama çok mesut bir hayat yaşamaktadır.

Giovanni, sevgili karısının yanında yirmi dört saat kalmakta, sonra bir hafta müddetle vazife icabı gemilerle Akdenize açılmaktadır. Bu müddet içinde Amely için en büyük zevk, evlenme töreni münasebetiyle dünyanın dört bir ucundan almış olduğu samimi tebrik mektup ve telgraflarını tekrar tekrar okumaktır.

Görümceleri ve kendisini ziyarete gelen kızkardeşi (en soldaki). Bunlar Amely'ye elbirliği ile ev kadınlığının bazı püf noktalarını öğretiyorlar...

İşte evleri. Londra'nın kibar mahallesi Mayfair'deki şahane villâdan sonra, Amely bu balıkçı köyünde kulübe misali eve yerleşti. Yukarıdaki resimde kayınvalidesi ile (solda) kocasını uğurlarken görülüyor.

ROMA'DA SON MODA

Mangal ve NANA

BUGÜN İtalya'da, bilhassa Roma'nın kibar muhitlerinde en çok rağbet gören şeylerden biri Domenico Modugno'nun «Volare» isimli şarkısı, biri de mangaldır. Hattâ mangal ve nargile birarada.

«Volare»yi nasıl Modugno meşhur etmişse, nargile ile mangal da dansöz Nana sayesinde şöhrete ulaşmıştır. Bundan bir müddet önce Nana'nın Roma'da asillerin ve meşhur film yıldızlarının bulundukları bir partide striptiz yaptığını duymayan kalmadı. Anita Ekberg'in sarhoş ve yarı çıplak, ayakkaplarını ayağından fırlatıp çarlistan oynadığı aynı partide Nana cüretkâr soyunuşu ile bir hâdise yaratmış ve partinin tertiplendiği gece kulübü bu yüzden polisçe basılıp müddetsiz olarak kapatılmıştı.

Asillerin ve film yıldızlarının çılgınca eğlendikleri parti, ertesi günden itibaren dillerde dolaşmıya başladı «Rezaletler partisi» diye isimlendirildi, partide bulunanlar mahcubiyetlerinden günlerce ortalıkta görünmediler.

Bu unutulmaz toplantı hiç şüphesiz ki en çok Nana'nın işine yaramıştır. Gazete ve mecmualarda bol bol fotoğrafları çıkan dansözü Roma'da herkes tanıdı, bazı mecmualar «Roma'yı kaplıyan Nana krizi», «Roma'da Nana modası» başlıklı röportajlar neşrettiler.

Nana basit bir soyunma numarası ile o kadar ümit etmediği bir sükse yapmıştı ki, film şirketlerinden teklifler bile aldı. Rol teklif edenler arasında, beynelmilel mükâfatlar kazanmış şöhretli rejisör Federico Fellini bile vardı.

Roma'dan son gelen haberlere göre, «Nana modası» almış yürümüş, dansöz tarafından lânse edilen mangal ve nargileler sosyete mensupları arasında pek gözde bir eşya haline gelmiştir.

Artık Nana ne yapsa, Roma'da hâdise oluyor. O da bundan faydalanmakta ve meşhur ajanslara bol bol poz vermektedir.

Bu sütunlardaki diğerleri gibi «Reporters Associé» ajansı tarafından çekilen resimlerden yandaki de dansözü Roma'daki evinde gösteriyor.

Genç evliler balaylarını âşıklar şehri Venedik'te geçirmişlerdir. Giovanni çok az kazanmakla beraber, kayınpederi tarafından yapılan her türlü yardımı reddedecek kadar mağrur bir insandır.

RÜYASINI ANLATIYOR — 57 yaşındaki işçi Ramazan Köroğlu rüyasında toprağın altından insan yüzlü bir taş çıktığını görmüştü. Bu sayede de kabartmayı kırılmaktan kurtardı.

İskender'in Başı ve Bir Rüya

Tarsus'un Ömerli nahiyesinde Kemal Mergen ile Sabohattin Ovat'a ait tarlanın ortasında üç metre yüksekliğinde bir tepecik vardı. Sulamak mümkün olmadığı için tarla sahipleri buradan faydalanamıyorlardı. Nihayet bu tepeyi düzleterek işlemeğe karar verdiler. Saati on beş liraya bir düzleyici traktör kiralıyarak tesviyeye başladılar. Tepecik toprak düzlüğüne inince traktör çalışamaz oldu. Kazmağa başladılar. Tarladan 150 tane kadar dört köşe ve gayet muntazam kesilmiş kare taşlar çıktı. 10 aralık 1958 günü de, o güne kadar çıkan taşlardan daha büyük bir parçaya rasladılar. Taşı çıkarabilmek için ortasından kırmayı tasarlıyorlardı ki işçilerden 57 yaşındaki beş çocuk babası Ramazan Köroğlu: «Aman kırmayın» dedi. «Ben dün gece rüyasını gördüm. Bu taşın üstünde büyük bir adam resmi olacak.» İşçiler toprağın bir buçuk metre kadar altına gömülü, iki tona yakın ağırlıkta olan taşı kırmadan çıkardılar. Toprağa saplanmış kısmın üstünde kabartma bir insan başı vardı. Saçların başlangıç ve tepeye doğru üst kısmı kırıktı. Kil gibi bir çamurla kaplıydı. Temizliyerek müzeye kaldırdılar. Uzun zaman su sıkılarak yıkandı. Adana Müzesi Müdürü Seyide Çelikkol kabartmanın, diğer mehazlar meyanında Ahmet Refik'in tarih kitabının 2. cilt, 243. sahifesindeki ve aslı Floransa'daki müzede bulunan bir İskender eseri ile mukayesesi neticesinde İskender'e ait olduğunu söyledi. Yumuşak taştandı. Senelerce toprak altında rengi biraz sararmıştı. Rutubeti gidince beyazlaşacaktı. Dünyadaki İskender eserleri arasına mühim bir tanesi daha katılmıştı.

KABARTMA — İskender kabartmasının, İskender'in Tarsus'u zaptı hâtırasını ihya etmek için M.Ö. II. yüzyılda yapılan bir binanın cephesine ait olduğu sanılıyor...

ÇIKARILIŞ — Tarlanın içinden önce dört köşe kesilmiş taşlar çıktı. Sonra 2 ton ağırlığındaki kabartma baş...

DÜNYAMIZIN İSTİKBALİ — İlim adamlarının tetkikine göre, yeryüzünde genel olarak hararet derecesi yükselmekte, neticede Kutup buzları çözülmektedir. Son on yıl içinde dünya denizlerinin harareti 2 derece yükselmiş bulunuyor. Bu duruma göre 1000 sene sonra denizlerin seviyesi 80 metre yükselecek ve bütün dünyadaki sahil şehirleri sulara gömülecektir. Bazı uzmanlara göre, Kutup bölgelerine atılacak birkaç Hidrojen bombası ile bu korkunç manzarayı elde etmek mümkündür.

Durun!
Bu listeye göz atmadan roman aramayın!

NOTRE DAME'ın KAMBURU

ŞAHESER ROMANLAR
SERİSİNDE BUNDAN ÖNCE ÇIKAN KİTAPLAR:

JOSEPHINE — W. F. Kenyon — 10 Lira
GELİN TACI — S. Undset — 8 Lira
SABAH YILDIZI — A. J. Cronin — 7,5 Lira
MELISSA — T. Caldwell — 8 Lira
AŞIKTAN DA ÜSTÜN — E. Gaskell — 8 Lira
HARP VE SULH — L. Tolstoy — 10 Lira
BÜYÜLÜ ÇİÇEK — L. Bromfield — 8 Lira
HER KADIN GİBİ — S. Undset — 8 Lira
SENİ SEVMEK KADERİM! — S. Lewis — 10 Lira
BAHAR ATEŞİ — J. Hilton — 8 Lira
BİR BAŞKA KADIN — H. Walpole — 10 Lira
SİLÂHLARA VEDA — E. Hemingway — 10 Lira

Her kitap nefis sağlam ciltli, ayrıca beş renk cekat kaplıdır. Kataloğumuzu isteyin. Ücretsiz gönderilir.

Okuyucularımızın bu kıtapları, bedellerine karşılık POSTA PULU göndererek GÜVEN YAYINEVİ'nden de temin edebilirler. Siparişler TAAHHÜTLÜ olarak gönderilir.

GÜVEN YAYINEVİ
Cağaloğlu Yokuşu, Narlıbahçe S. 11 İstanbul

Emekli Orgeneral FAHRETTİN ALTAY Yazıyor

MİLLÎ MÜCA

Anadoludaki irtica hareketlerinden İzmir'in

— 2 —

ÇIKAN KISMIN HULASASI : Birinci Cihan Harbi mütarekesinin imzalandığı gün Adana'da 12. Kolordu kumandanı bulunan Fahrettin Altay geçen nüshamızda İmparatorluğu idare edenlerin içinde bulunduğu aczi tasvir etmektedir. Suriye ve Filistin cephelerinde devletin mahvına sebep olan muharebeler cereyan ederken ordunun büyük bir kısmının Kafkasya'da yeni hükümetler kurmakla meşgul edilmesini anlatmaktadır. Yıldırım Orduları Kumandanı Mustafa Kemal Halep'ten Adana'ya gelmiştir. Mütareke metnini hükümet nezdinde protesto eden bir telgraf çekmiştir. Bilâhara Yıldırım Orduları Grupu lâğvedilerek M. Kemal İstanbul'a çağırılmış, ordu ve kolordu karargâhları Konya'ya nakledilerek Adana tamamen boşaltılmıştır. İstanbul'dan gelen emirle erat terhis edilmiş, silâh ve cephaneleri Konya cami ve medreselerine depo edilmiştir. Konya'ya gelen bir İngiliz subayı demiryolu idaresini ele almış, bütün silâh ve mühimmat depolarını mühürlemiştir. Zabitan mağlûbiyetle neticelenen çetin muharebelerin yorgunluğu içinde ve istikbal endişesiyle kıvranmaktadır.

ORDUMUZUN arasına karışmış olan bütün Almanlar Afyon'a, oradan da İstanbul'a gönderiliyordu. Benim şoförüm iyi bir makinist Almandı. Türk ismi alarak bizde kalmak istedi, eski olan otomobilimi mütemadiyen tamir ederek iyi bir halde bulunduruyordu. Henüz Türklerden iyi şoför ve makinistlerimiz yoktu, alıkoydum. Fakat bir gün Vali Cemal Bey, bana:

— Sizde bir Alman şoför varmış. Polis Müdürlüğü bunun kalmasını mütareke ahkâmına uygun bulmuyor, gönderiniz, dedi. Kendisine, şoförün Türk olmak istediğini ve iyi bir makinist olduğundan benimki gibi onun da arabasını icabında tamir edebileceğinden kalmasına müsamaha edilmesini söyledim ise de, kabul ettiremedim; gönderilmesine emir vermeğe mecbur oldum, adamcağız bu haberi alınca kaçtı. Vali sakladığımıza zahip olarak bize gücendiğini hissettirdi. Zaten bizleri Enver Paşa'nın adamları sayarak hakkımızda şüpheli davranıyor, biz de hoş geçinmiye çalışıyorduk.

BİR KAHRAMANIN AĞZINDAN KAÇIRDIĞI MUKAVEMET FİKRİ

Kurmay Binbaşı Nâzım (şehit) Beyşehri'ndeki süvari alayına tayin edilerek geldi; Kolordu Kurmayı, Binbaşı Rüştü'nün (rahmetli General Rüştü Akın) arkadaşı idi. Hafta başı izinlerinde Konya'ya gelir, Rüştü ile görüşür; Beyşehri yakınlarında Toros dağlarında göçebe aşiretleriyle temas ettiğini, icabında bunlara sığınmak mümkün olacağını, belki de yavaş yavaş bunlarla bir mukavemet cephesi yaratılabileceğini anlatır ve fikir birliği ederler. Bu hususta süvari alayının baytarı Binbaşı Sadettin (rahmetli General) ile diğer birkaç genç subayın da kendisiyle birlik olduğunu söyler. Rüştü bey, bu konuşmayı bana anlattı; teşebbüslerini uygun buldum, yalnız çok dikkatli ve gizli hareket etmelerini söyledim. Bu iki samimi arkadaş, Konya mevlevilerinden ehlidil birkaç arkadaş bulmuşlar, geceleri toplanarak saz sohbeti yapıyorlarmış; arasıra beni de davet ediyorlardı. Bir gece de Vali Cemal ve Mektupçusu İzzet beyleri de davet etmişlerdi. Güzel bir saz faslı ile beraber içki de içildi. Cemal bey, Nâzım bey merhumla içki müsabakasına girişti. Nâzım, daha az tahammüllü görünüyordu, ben içmezdim. Rüştü ile İzzet de kendilerini iyi idare ediyorlardı. Sohbet kızışarak güya samimileşti. Valinin Nâzım'ın ağzından birşeyler kapmak istediğini hissettim. Bir ara Vali dedi ki:

— Bu İngilizler, ergeç başımıza bir iş açacaklar, tevkif edileceğimizi anlarsak, Toros dağlarındaki göçebe aşiretlere sığınabilir miyiz?

Nâzım hemen cevap verdi:

— Onlar buna çoktan hazır!

Ben, «Olmıyacak şeyler konuşuyorsunuz» diyerek lâfı başka tarafa çevirmek istedim, ama, olan olmuştu; Vali duyduğunu tevsik etmişti.

Ertesi gün Nâzım'a, bu işlerle bir müddet meşgul olmamasını ve yaptığı hatayı tamir etmesini söyledim.

Bu vakadan çok geçmeden, Harbiye Nezaretinden aldığım bir emir, Sivas'taki Üçüncü Kolordu Kumandanlığına nakledildiğimi ve yerime Kurmay Albay Mehmet Salâhattin'in tayin olunduğunu ve derhal hareketim lüzumunu bildiriyordu. Kurmay Rüştü'yü de İstanbul'a aldılar. Bu tahvil, bana büyük bir darbe oldu. Ailem kalabalık, ihtiyar ve emekli babam, anam, eşim ve iki çocuğum var. Harcırah pek az, havalar soğuk.. 39 yaşlarında genç bir kumandan isem de şahsi servetim yok. Cüzi olan maaşla ancak geçinebiliyoruz. Eski bir hâtıra defterimde şu not var: «Bugün maaşım olan on bin kuruşu hizmet kıtası kumandanı Nuri Efendiden aldım, bir miktarı kesiliyor. Doksan küsur kâğıt kalıyor, Allah bereket versin!»

Uzun harb yıllarının yorgunluğu vücudumu ve sinirlerimi haylı yıpratmıştı. Sıhhiye heyetine muayene oldum, bana üç ay tebdilhava ve istirahat raporu verdiler. Nezarete yolladım, tasdik edilerek 17 nisan 1919 dan itibaren ruhsat verildiği bildirildi. Bu suretle Sivas'a hareketimi üç ay için geciktirmiş oldum. Kolordu'nun kumandasını Mehmet Salâhattin beye - bu zat Çolak Salâhattin bey değildir - devrederek Meram Bağları'nda kiraladığım bahçeli bir evde istirahate çekildim. Burada mütarekename tatbikatının gittikçe ağırlaşmakta olduğunu duyuyor, zaten kederli olan gönlüm bu yüzden daha da çok üzülüyordu.

İZMİR'İN YUNANLILAR TARAFINDAN İŞGALİ

16 mayıs 1919 da aldığımız çok acı bir haberle bütün bütün sarsılmıştık: Güzel memleketim, İzmir, Yunanlılar tarafından işgal edilmiş.. Göz yaşlarımı tutamıyarak Kolordu Kumandanına koştum. Bütün Kolordu karargâhı matem içinde idi. Ertesi gün gelen haberler, hamiyetli hemşerilerimizin İzmir etrafında Yunanlılarla döğüştüklerini bildiriyordu. Bu haberler ateşli yüreklerimize biraz su serpmişti.

Üç gün sonra da, Samsun'a çıkan

Atatürk 1923 te bir İzmir seyahatinde. Solundaki General Kâzım Karabekir'dir. Onun arkasında da General Fahrettin Altay görülmektedir

Dokuzuncu Ordu Kıtaatı Müfettişi General Mustafa Kemal'in her tarafa yayınladığı tarihi telgrafı, güzel ümitlerle dolu idi. Karanlık günler geçirmekte olan Anadolu'da bir güneş doğuyordu. Bir tümeni Afyon'da bulunan ve Anadolu'da en büyük rütbeli Kolordu Kumandanı olan General Ali Fuat Cebesoy, Mustafa Kemal'den üç gün önce, İzmir'in işgali haberi üzerine, mukavemet edenlerin yanına koşup da, kumandayı eline alsaydı, Millî Mücadelemizin kahramanı, belki de Atatürk'ü kendisi olacaktı. O, Mustafa Kemal'i beklemeyi ve onun maiyetinde iş görmeyi tercih etmiştir.

İstanbul hükümeti işgali protesto ettiğini ve halkın heyecanının teskini lüzumunu bildiriyordu. İşgal esnasında İzmir'deki 17 nci Kolordu'nun kumandanı General Ali Nadir idi, Kolordusunun bir tümeni (57 inci tümen) Aydın'da idi; Antalya'ya kadar olan saha bu tümenin bölgesine dahildi.

15 mayıs 1919 gecesi, ertesi sabah şehrin işgal edileceğini haber alan İzmir'in vatanperver gençleri, o vakit Maşatlık olan şimdiki Bahriba-ba Parkı'nda toplanarak durumu müzakere ediyorlar ve el yazılarıy-

DELE HATIRALARIM

urtuluşuna kadar olan yakın tarihe yeni bir ışık katan tefrikamız

le yazdıkları birkaç beyannameyi, bisikletlerle mahallelere dağıtıyorlar. Gençler bu beyannameden, Kolordu Kumandanına da göndermişlerdi. Kumandanın, muhakemesi evrakında, kendisinden silâh ve cephane istedikleri yazılıdır. (*)

İzmir'in vatanperver evlâtlarının beyannamesi aynen şu idi :

«Ey bedbaht Türk!

Vilson prensipleri unvanı insaniyetkâranesi altında senin hakkın gasp ve namusun hetkediliyor. Buralarda Rum'un çok ve Türk'lerin Yunan ilhakını memnuniyetle kabul edeceği söylendi. Bunun neticesi olarak güzel memleketin Yunan'a verildi.

Şimdi sana soruyoruz!

Rum senden daha mı çok?

Yunan hâkimiyetini kabule taraftar mısın?

Artık kendini göster, tekmil kardeşlerin Maşatlıktadır. Oraya yüz binlerce toplan ve kahir ekseriyetini orada bütün dünyaya göster. Burada zengin, fakir, âlim, cahil yok.. Fakat Yunan hâkimiyetini istemiyen bir kitlei kahire olduğunu ilân ve isbat et! Bu, sana düşen en büyük vazifedir. Geri kalma! Hüsran ve nikbet fayda vermez. Binlerle yüz binlerle Maşatlığa koş ve Heyeti Milliyenin emrine itaat et!

15 mayıs 1919

İlhakı Red Heyeti Milliyesi»

Bu beyannameyi Cumhuriyetimizin temel taşlarından birisi saymak yerinde olur.

Bir müddet sonra İstanbul'dan Şehzade Abdürrahim'in başkanlığında, Anadolu'ya, halka nasihat vermek üzere çıkarılan bir heyet Konya'ya geldi. Kumandadan ayrılmış olmakla beraber, beni, merasime davet ettiler. Bunlar daha sonra Konya'dan ayrılırken Şehzade elimi sıktı ve «Ümidimiz sizlerde, ordudadır» tarzında lâflar söyledi.

Sakarya'ya takaddüm eden günlerde, Eskişehir de Demiryolları İdaresi bahçesinde verilen bir kokteyl. (x) işaretli zat Fahrettin Altay'dır.

İZMİR'İN ETRAFINDA MUKAVEMET CEPHESİ

İzmir'in işgalinde protesto mahiyetinde şehrin etrafındaki halk millî mukavemet cephesi kurmıya başladı. İzmir'in kuzeyindeki Millî Mukavemet Cephesini ayvalıktaki piyade alayı destekliyor, Aydın cephesindeki millî mukavemete dağlardan getirilmiş olan Demirci Mehmet Efe isminde bir zeybek eşkiya kumanda ediyor; 57 inci Tümenin oradaki piyade alayı ile topçuları ona yardımcı oluyor. Manisa doğusundaki mukavemet cephesi de, Çerkes Ethem isminde birisine veriliyor; 23 üncü Tümenin bazı birlikleri de onu destekliyor. Bütün bu harekâtta ordu birliklerini göstermeyip mukavemetin tamamen «millî» olduğunu tebarüz ettirmek esas tutuluyor ve bu sebeple ordu mensupları askeri kıyafetlerini değiştirerek millî kıyafetlerle bu cephelere katılıyorlar.

MUSTAFA KEMAL SAMSUN'DA ANADOLU'YA AYAK BASINCA...

Doğudaki ordunun kumandanlığiyle Samsun'a hareket eden Mustafa Kemal Paşa, emrinde bulunacak olan Üçüncü Kolordu'nun bu sırada kumandansız bulunmasını uygun bulmadığından, beni, vekâlet emrine alıyorlar ve yerime Albay Refet'i (General Refet Bele) tayin ediyorlar; Bu hal bana talihin ikinci darbesi oldu.

Mustafa Kemal Samsun'a çıkar çıkmaz, İzmir'in işgal olunduğunu ve şehrin etrafında millî mukavemetlerin başladığını haber alır almaz, bunları teşvik yollu bir umumi telgraf çekiyor ve bilindiği üzere Erzurum Millî Kongresi'nde bulunarak temsil heyetini teşkil ediyor ve bunun başında Sivas'a geliyor; Millî Mücadele başlıyor. Her tarafta Müdafaayı Hukuk Cemiyetlerinin teşkilâtına önem veriliyor.

İstanbul'da Damat Ferit Paşa hükümetine Anadolu itimat etmiyor. O düşüp de, yerine iyi tanınmış kimselerden hükümet kurulunca, Anadolu'da «Böyle bir hükümet acaba bizi kurtarabilecek mi, Mustafa Kemal'in böyle bir hükümete destek olması kâfi midir?» düşüncesi herkesi meşgul ediyordu.

İTALYANLARIN ANTALYA VE KONYA'YI İŞGALLERİ VE ONU TAKİP EDEN GÜNLER...

28 Haziran 1919 da İtalyanlar Antalya'yı işgal ettiler. Bir tabur asker de Konya'ya gönderdiler. Ferit Paşa hükümeti, daha değişmeden Konya'da 12 nci Kolordu Kumandanı Albay Mehmet Salâhattin'i geri çağırarak, yerine Yemen muharebelerinde şöhret kazanmış Sait Paşayı yollamıştı; kendisine hoş geldin, ziyareti yaptım. Kendisini yaşlıca, fakat dinç, nazik ve temiz ruhlu bir asker olarak gördüm.

Konya'nın münevver gençleri, eski «İttihat ve Terakki» ve «Hürriyet ve İtilâf» ayrılığını bir tarafa bırakarak Mustafa Kemal'in gösterdiği ışıklı yolda yürümiye başlamışlardı; mitingler yapılıyor, gazetelerde vatanseverce sert yazılar çıkıyor, Yunan'lıların İzmir'de işledikleri faciaları bildiren yazılarla yapılan protestolar, halkın heyecan ve hamiyetini kamçılıyordu. İngiliz kontrol subayı, bu gibi hallerden kuşkulanıyor ve bunların başında beni sanıyordu. Vali ile de anlaşarak, tedarik ettikleri birkaç izansız taraftarlarını mümessillere ve kumandanına göndererek, Konya'nın sükûneti için benimle diğer beş arkadaşımın Konya'dan çıkarılmaklığımızı istiyorlar. Bunun üzerine kumandan, suretini aşağıda yazdığım tezkere ile benim derhal Konya'yı terk etmemi emrediyor. Konya halkının teşebbüsten hiç haberi olmadığına kanîim.

«12 nci Kolordu esbakı Kumandanı Fahrettin beyefendiye;

«Dünkü gün başlarında Belediye reisi olduğu halde, bir kısım halktan müteşekkil bir heyetin, İtalyan ve İngiliz mümessillerine müracaat ederek, ümerayı askeriyeden altı kişinin, Konya'dan yirmi dört saat zarfında çıkarılmasını, aksi halde memlekette büyük fenalıklar vukua geleceğini ifade ettikleri, mümessiller tarafından bildirilmiş ve heyeti mezkûre nezdime gelerek, aynı teklifi dermeyan eylemiştir. Bu altı kişi meyanında maatteessüf zatı vâlâları da bulunduğunu tebliğ ve selâmeti memleket namına bu gece hareket edecek trenle hareketinizin muvafık olduğu, icabıhal beyan olunur efendim. 19.9.1919

12 nci Kolordu Kumandanı
Ferik Sait»

Zavallı Yemen'in şöhretli kumandanı, bu yazısındaki kötülüğü farkedemiyordu. Halk heyeti dedikleri adamlar kimlerdi, bunlar ilk önce yabancı mümessillere gidiyorlar, sonra kendisine geliyorlar... Halbuki, önce kendisine müracaat etmeleri lâzımgelirdi. Sonra, Konya'nın temiz ruhlu vicdanına karşı bu ne büyük bühtandı.. Senelerce vatan için düşmanlarla döğüşmüş kendi kanlarından bir kumandanı yabancı mümessiller vasıtasiyle memleketlerinden kovmak istiyorlar. İyi düşünen bir kumandan bu tezkereyi yazmadan da, kısaca Konya'yı terk etmemi emredebilirdi; kimbilir, belki onun değerli maiyeti, saflığından istifade ederek, tarihe bir hakikati mal etmek için böyle yazıp kendisine imza ettirmişlerdir. Güçlük ile üç gün müsaade alarak toparlandım ve İstanbul'a hareket ettim.

KONYA'DAN AYRILDIKTAN SONRA

Bir müddet sonra, Konya'nın eski Sıhhiye Müfettişi Cevdet Bey'den bir mektup aldım; bu mektupta, Mülkiye Müfettişlerinden Asaf Bey Konya'dan ayrılışım hakkında şu malûmatı veriyormuş: «Konya Valisi Cemal Bey, Sertabib Hüseyin ve Albay Fahrettin Beyleri İngiliz mümessiline müracaat suretiyle Konya'dan çıkarmıştır.» Yine bu mektupta Vali Cemal'in Dahiliye Nezaretine yazdığı bir tezkerenin şu fıkraları kayıt olunuyordu:

«Sıhhiye Müfettişi Cevdet Bey'in, Topçu kumandanı İzzet, Beyşehri'nde ilânı isyan etmiş olan süvari alayı kumandanı Nâzım - Şehit miralay Nâzım - ve Kolordu Kumandanı Fahrettin Beylerle daima temasta bulunması ve her ikisinin de İttihat ve Terakki Cemiyetini yeniden iktidara getirmek için çete teşkilâtına memur olmaları...»

Valinin bu hareketi neticesi olarak Konya'dan çıkmıya mecbur edilen arkadaşlarım da şunlardı: Doktor Yarbay Hüseyin, Topçu Yarbayı İzzet, Yarbay Münib, Doktor Binbaşı Haşim, Kurmay Binbaşı Tahsin...

Hürriyet ve İtilâf Partisi erkânından ve Ziynelabidin Hoca'nın mensuplarından Lefkelizade Kadri'nin bu işte mühim rol oynadığı öğrenilmiş ve Kumandan Sait Paşa'nın, bizleri derhal tahtelhıfz çıkarmış olmasından dolayı valinin muahezesine uğradığı ve bu yüzden istifa ederek İstanbul'a gittiği sonradan anlaşılmıştır. Tekrar Kolordu Kumandanlığına tayin olunduğum vakit Sait Paşa, bana yazdığı 7.11.1919 tarihli tebrik mektubunda «Hak yerini buldu» diye gönlümü almak istemiştir; Allah rahmet eylesin...

(Devamı gelecek sayıda)

(*) İşgalden sonra Genelkurmay Başkanı Cevat Paşa'nın (rahmetli Orgeneral Cevat Çobanlı) talebi üzerine Müşir Kâzım Paşa'nın başkanlığında İstanbul'da teşkil edilen bir divanıharpte General Ali Nadir ile Kurmay Başkanı Bağdatlı Abdülhamit muhakeme edilerek beraet ettiler. Bu muhakemedeki ifadeleri dikkate değer olduğundan bunları ayrı bir risale halinde Tarih Kurumu eliyle bastırdığım için burada tekrarlıyamadım. F. Altay

Mustafa Kemal Samsun'a çıkarken III. Kolordu Kumandanlığına getirdiği Albay Refet (General Refet Bele). Bu zat sonradan Bozkır isyanını bastırmağa memur edilecektir.

Haldun Taner'in

Ve Değirmen Dönerdi

ADLI PİYESİNDE

Tijen Par

Tijen Par (Serap) ile Çetin Köroğlu (Küşat) «Ve değirmen dönerdi» nin bir sahnesinde. Serap ressam Küşat'a eski sanat heyecanını iade etmek için çalışmaktadır. Serap'ın bu mücadelesinin ifade edildiği sahneler, Tijen Par'ın istikbal vadeden kabiliyetini ortaya koymasına vesile olmuştur.

Bir ressamın sanat hayatı ile aile hayatı arasındaki çatışmaları ele alan ve Ankara'daki Küçük Tiyatro'dan sonra Bursa'yla İzmir'de devam eden «Ve değirmen dönerdi», genç bir istidadı ortaya çıkardı. Bu, piyesin sevmekten çok sevilmekten hoşlanan şuh, hercai, resim ateliyeleri kurdu Serap rolündeki Tijen Par'dır. 1956 - 1957 konservatuvar mezunu olan Tijen Par 22 yaşındadır. Genç istidatların en popüleri ve istikbal için büyük vaitlerde bulunanlarından biridir. Piyesten iki sahneyi tesbit eden bu fotoğraflardan üsttekinde, (en solda) Serap, yandakinde ise piyesin orijinal Festekiz ailesine yeni giren damat ressam Küşat (soldan beşinci) ve bu aileye girmeğe çalışan doktor (sağdan birinci) görülüyor. Her iki fotoğraf da piyes muharririnin donmuş gelenekleri karikatürize etmek için ele aldığı Festekiz ailesini tam mânasiyle canlandırmaktadır. Bu ailenin garip halleri vardır. Hepsi gözlük takar. Hepsinin tirşe terlikleri ve ropdöşambrı vardır. Birşey içerken de serçe parmaklarını muhakkak havaya kaldırırlar. Bu gelenekleri benimsemiş olan Küşat, bir aralık tanınmış olduğu Serap'ın gayretlerine rağmen bunlardan kurtulamamakta ve bunların tesiriyle yavanlaşan sanatını aile hayatına feda etmektedir.

ABİATİM hayli vahşi olduğundan izinlerimde, herkesten uzak, tenha yerleri tercih ederim. Geçen sene de seyahate çıkan bir dostumun Rébérac civarındaki evini kiraladım. Benim gibi, fazla gevezelikten hoşlanmıyan bir arkadaşımı da birkaç günlüğüne davet ettim.

Laurent bir gün evvel gelmesi lâzımken gelmemişti. O akşam da şöminenin başında bekliyordum. Eylül ayındaydık ama hava kış kadar soğuktu. Bir ara kapıya hızla vuruldu. Dostlarımın köpeği havlamağa başladı. O anda esen şiddetli bir rüzgârla kapı açılıverdi. Laurent, sırtında soluk bir yağmurluk, başında kulaklarına kadar geçen bir bereyle eşikte duruyordu. Eli de bomboştu. Üzerine saldıran köpeği yatıştırırken haline gülmekten de kendimi alamadım. Birşey söylemeden yağmurluğunu çıkardı, ateşin karşısına geçip oturdu; alevler esmer yüzünü aydınlatıyordu. Biraz sonra da konuşmağa başladı:

— Dün geliyordum ama ormanda garip bir macerayla karşılaştım. Gördüklerim aklımdan çıkmıyor...

Rüzgâr sakinleşmişti. Sesi basık tavanlı odada âdeta çınlıyordu. Büyülenmiş gibi bir hali vardı. Konuşmasına devam etti:

— Montignac'dan sonra Vézère civarındaki ormanın adı ne bilmem, sen herhalde bilirsin!... İşte benim külüstür araba orada bozuldu. Kısa diye o yolu tercih etmiştim...

Bu sözlerine gülümsedim. Onun seyahat düşünceleri fazlaca hayalî olur, neticede tabiî umduğunu bulamazdı. Ama bu sefer cesareti de kırılmış gibiydi. Gülümsememi farketmeden devam etti:

— Çamurlu, berbat bir yerdi: tek bir ışık da görünmüyordu. İlerlesem mi, yaya geri mi dönsem kestiremiyordum. Nihayet arabayı kilitleyip yürümeğe başladım. Belki bir canlıya raslardım. Hava bugünkü gibiydi, üstelik yağmur da vardı. Sis ve ağaç perdelerinin arasından bir ışık görebilir miyim diye dikkatle etrafa bakınıyordum. Ama nafile!... Böylece yarım saat kadar yürüdüm. Sonra birden karşıma, ormanın ortasında, kapısında kocaman bir fener yanan duvarları sarmaşıklı, küçük beyaz bir ev çıkmaz mı? Tam yaklaşırken, nereden çıktı bilmem, iri siyah bir köpek hızla üzerime atılıverdi. Kaçmacak fırsat dahi bulamadan paçamı yakalayıp yırtmağa başladı. Ben bağırınca kapı açıldı, yaşlı, kambur bir kadın göründü: söve saya köpeği çağırdı, hayvan itaat edip beni bıraktı. Kadın elindeki fenerle yüzümü aydınlatıp baktıktan sonra başiyle içeriye girmemi işaret etti. Girdik. Ocaktaki tencereyi masaya koydu: büfeden tabak, peçete ve ekmek de çıkardı. Bir taraftan da beni tetkik ediyor, yüzüme şüphe ve endişe dolu gözlerle bakıyordu. Pek itimat telkin edememiştim galiba. Yoluma devam için vasıta bulup bulamıyacağımı sordum hiç oralı olmadı. Etli fasulyesi pek nefisti, bir iki tabak yedim. Benden hoşlanmadığını görmemek için artık yüzüne bakmıyordum ama onun sanki birini bekler gibi, endişeyle sık sık kapıya baktığını farkediyordum. Bu bakışlar bana çevrilince hemen sertleşiveriyordu.

Yemeğimi bitirdiğim zaman:

— Şimdi arabanızı bulamazsınız, geceyi burada geçirin, sabahleyin erkenden gidersiniz... dedi.

Emreder gibi konuşuyordu. Yemek tenceresini ocağa pat diye koydu ama çıkardığı gürültüye pişman olmuş gibi irkilip kulak kesildi. Sanki birini uyandırmaktan korkuyordu. Sonra, herhalde birşey olmadığına emin olup, bana döndü:

— Gelin, dedi. Ama gürültü yapmayını Köpek bu saatlerde bir gü-

ORMANDAKİ EV

YAZAN: JEHANNE JEAN-CHARLES — ÇEVİREN: PERİHAN BOZKURT

rültü duydu mu havlamaya başlayıp bir daha susmuyor da... diye izaha çalıştı.

Baktım kendi ayaklarında da kedi kadar bile ses çıkarmıyan pantuflar vardı. Onun izahına kanmadım tabii. Evde benim geldiğimi duymasını istemediği biri daha olmalıydı. Acaba kötürüm bir kocası vardı da ona duyurmadan, beni misafir ederek aldığı parayla şahsi servetini mi arttırmak istiyordu. Ben bu kanaatle cüzdanımı çıkarıp:

— Bu akşam için borcum ne?... diye mırıldandım. Size verdiğim zahmeti ödemek isterim.

Gözlerinin parladığını görünce düşüncemde yanılmadığımı anladım. İki tane bin franklık çıkarıp önüne sürdüm. Herşeye rağmen sayesinde bu ıssız ormanda aç açık kalmaktan kurtulmuştum. Parayı alıp hemen cebine indirdi, teşekkür makamında başını salladı, sonra kapıyı açarak geçmem için yana çekildi. O önde ben arkada üst kata çıktık. Eşyası bir somya ve iskemleden ibaret olan bir odanın kapısını açtı. Somyadaki örtü eski saray örtülerindendi ve duvarlardaki desenli kâğıtlar da eski cinsten harikulâde güzel şeylerdi. Bunlar odaya büsbütün garip bir hal veriyordu. Ama uyku gözlerimden aktığından ben bunlarla meşgul olacak halde değildim. Tek düşüncem hemen yatıp uyumaktı. Kadında bunu farketmiş olacak ki kapıya gitti, çıkarken de:

— Yarın sabah erkenden gideceksiniz, diye tekrarladı.

Saat kaçtı bilmem, gece birden heyecanla uyandım. Sanki kapıya hafif hafif vurulmuştu. Odada elektrik yanımda da kibrit olmadığını düşünerek ürperdim. El yordamiyle yeleğin ceplerini yokladım, kibrit yoktu. İhtiyar kadının saklamak istediği sır aydınlanıyor muydu ne? O sırada kapı yavaşça açıldı ve... ve eşikte elinde büyük bir lâmba, sırtında ipekli, beyaz uzun bir gecelik, bir genç kız belirdi. Yatağa doğru ilerliyordu. Lâmbayı tutuşu bile öyle zarifti ki, o köylü kadınının kızı olamazdı bu!... Dağınık uzun sarı saçları yüzünü yarı örtmüştü. Derin, mânalı gözlerinin yalvarır gibi bir bakışı vardı. Ne garip mahlûktu bu! İyice yaklaştı. Eğilip tetikle koyuldu. Yüzüne hafif bir tebessüm yavılır gibi oldu fakat birden vahşi bir hayvan gibi irkilerek geri çekildi, tebessümü solmuştu. Kapıya vardığı sırada dışardan zayıf bir kol uzanarak bileğinden yakalayıp hızla dışarı çekti. Biraz sonra ihtiyar odaya girdi: ben hemen uyku taklidi yaptım. Bir an vahşetle bakındıktan sonra çıktı ve kapıyı dışardan kilitledi.

Laurent durdu, derin bir nefes aldı. Bu macera beni de meraklandırmıştı. Sabırsızlığımı görünce:

— Sonunu merak ettiğinin farkındayım, dedi. Anlatacağım ama aklımı oynattığımı veya yalan söylediğimi zannetmiyorsun ya?

— Eh! dedim, yalan söylemiyorsun herhalde, ama biraz garip bir halin var doğrusu.

— Neyse! Bak dinle sonunu: Kadın gidince âsabım allak bullak oldu. Hemen bu esrarengiz evden kaçıp arabama sığınabilmeliydim. Alelacele giyindim, pencereyi açıp salkım ağacı vasıtasiyle güzelce aşağıya indim. Karanlıkta yolu ve arabanın yanına varmaz mıyım? İçine girip huzursuz bir uykuya daldım. Uyanınca arızayı bulup düzelttim. Biraz ferahlamıştım. Yola çıkıp en yakın köye gittim. Aklım da hep o evdeydi. Bir kahvede karnımı doyurdum, sahibine boş bir oda sordum, varmış. Orada soyunmadan yattım: birkaç saat uyumuşum. Aşağıya indiğimde hesabı ödemek üzere ceplerimi karıştırınca şaşırakaldım: cüzdanım yoktu. Neyse cebimdeki paralarla bahşiş veremeden, borcumu ödeyebildim. Şimdi o eve dönüp cüzdanı aramam lâzımdı. Pencereden atlarken düşürmüş olmalıydım. Ama ya ihtiyar bulup cepliyse?... Yaya yola çıktım. Arabanın bozulduğu yeri kolayca buldum. Fakat ondan sonra iş sarpa sardı. Yağmur ayak izi de bırakmamıştı. Bununla beraber biraz daha yürüyünce evin bulunduğu küçük meydan karşıma çıktı. Hayret ortalıkta ne ev ne de sakinleri vardı. Sadece yabani ot ve taş, toprak yığını! Sus, kemse lâfımı! Evet, gece uyuduğum evin yerinde kararmış bir harabe yığını buldum. Acaba rüya mı görüyordum. O anda ayaklarımın ucunda cüzdanımı görmeseydim bunun rüya olduğuna inanacaktım hakikaten. Ama cüzdan yerde, hem de artık mevcut olmıyan atladığım o pencerenin bulunduğu noktadaydı tam. Dur, dinle! Sonunu dinle bak! Cüzdanı elime aldım. İnanamıyordum... O sırada arkamda çınlıyan acayip bir kahkaha ile yerimden sıçradım. Öylesine korkmuştum ki... Arkama dönünce elinde kanlı bir tavşan bulunan yaşlı bir adamla karşılaştım.

— Bana Mathieu Baba derler, dedi. Sizi tanımıyorum.

Yabancı olduğumu söyleyince eliyle harabeyi işaret ederek:

— Buranın macerasını biliyor musunuz, dedi. Bakın anlatayım; Seneler evvel burada küçük beyaz bir ev, içinde de altın sarısı saçlı peri kadar güzel bir kızla ihtiyar dadısı vardı. Kız erkeklerin peşinden koşan bir kaçıkmış. Bu hali kızkardeşinin de kısmetine mâni olduğundan onu buralara getirmek mecburiyetinde kalmışlar. Dadısı ihtiyar cadı ayyaştı. İçip içip kızı öldüresiye döverdi ama kimse de birşey yapamazdı ona nedense. Kız çoğu zaman boynunda zincirle kapıdaki bir halkaya bağlı mahzun mahzun otururdu. Neyse uzatmıyayım ihtiyar bir gece körkütük sarhoş evi ateşe verdi, kendi de diri diri yandı.

— Ya genç kız... dedim.

— O da halkasına bağlıymış. Yanmış parçaları bulundu. Ormanın da bir kısmı yandı, o zamandan beri burada ağaç bitmez.

Adam bunları söyleyince hemen çekip gitti. Ben de şaşkın bu menhus ormandan çıkıp sabahki köye geldim. Arabaya atlayıp sürdüm. Bir kaç defa da kendimi kaybettim galiba, yuvarlanmadığıma hâlâ şaşıyorum. Görüyorsun bitkinliğimi...

Hiç birşey yemeden küfeç gibi yattı, üzerini bile ben örttüm.

Üç gün bundan hiç bahsetmedik üçüncü gün gülerek başına gelene artık üzülmediğini bunun az kimseye nasip olan hoş bir macera olduğunu söyledi. Doğrusu muhayyilesinin bu yaratma kabiliyetini kıskanmıyor değildim. Beşinci gün dayanamadım bir bahane ile yola çıktım. Bahsettiği ormanı kolayca buldum. Meşhur düzlüğe çıkıp ağaçları şöyle bir aralayınca gördüğüm manzaradan hayretler içinde kaldım. Doğrusu Laurent benimle bir güzel alay etmişti. Öyle ya sarmaşıklı ev hattâ köpek karşımdaydı. Kızgın ilerledim. İçerden tarif ettiği kadın çıktı. Ellerini önlüğüne kurularken:

— Siz geçen gece burada yatan Mösyö'nün arkadaşı mısınız yoksa? diye sordu.

Başımla tasdik ettim. Bu sırada kapı yavaşça açıldı. Laurent'in bahsettiği güzel varlık da çıktı karşıma. Bu oydu muhakkak ama sarı saç yerine kızıl saç, masum, güzel gözler yerine, patlak, kırmızı, bebekleri deli gözü gibi oynıyan gözler... Ağzının kenarlarında da salyalar... Garip sesler çıkartarak bağırmağa da başlayınca kadın hemen yakalayıp içeri girdi. Ben şaşırmış kalmıştım. Biraz sonra kadın tekrar çıktı. Özür diler gibi:

— Yeğenim, dedi. Doğuştan böyle. Bugün üstündeler yine. Benden başkası zaptedemez. Bir yere giderken kitlerim, o zaman köpek bekler. Bize birşey yapmaz ama başkasına zararlı. Ya beyin cüzdanı. Pencerenin altında bulup saklamıştım, onu eline geçirmiş, yok oldu. Her yeri aradım. Tek ümidim kendisini arasıra götürdüğüm yanmış ev harabesiydi, oraya atmış olabilirdi. Hemen baktım yok... yok...

— Üzülmeyin, dedim. Ben size arkadaşımın cüzdanı bulduğunu söylemeğe geldim.

— Bulmuş mu? Yıkık yerde mi, ama nasıl?

— Evet orada, tesadüfen bulmuş.

— Yeğenimden korkmuş olmalı... Ama ben baktığımda sakin uyuyordu. Pencereden niye kaçtı ki?...

— Bakmayın ona, yapar ara sıra böyle şeyler, o da biraz kaçıktır.

Böyle söyliyerek uğradığım hayal kırıklığının intikamını biraz olsun almış oldum.

Gidince ona hakikati anlatmağa dilim varmadı. Mademki hayal gördüğüne inanıyordu. Varsın masallardakilere benziyen güzel kızı ihtiyar acuzeyi ve yanan küçük evi düşünsün dursun. Ne çıkar sanki...

AYHAN—

1958'den 1959'a

Yılbaşı gecesi "Hayat Ekibi", İstanbul'un çeşitli eğlence yerlerini gezerek enteresan sahneleri tesbit etmiştir. İşte bunlardan birkaçı.

FOTOĞRAFLAR : SUAVİ SONAR

YENİ YILA GİRİŞ — Yeni yıl, ismini taşıyan viskinin etiketindeki Johnny Walker gibi ilk adımını atmıştı. Hilton'da üç genç kız, Walker'in adımları arasında fotoğraf çektirdiler. Soldan sağa: Gülöz Tuygun, Ayhan Soyugür. Perihan Kaleci.

POLATKAN'IN MASASI — Hilton'da yeni yıla girenler arasında Maliye Vekili Hasan Polatkan ile eşi de bulunuyordu. Polatkan bir yılın yorgunluğunu bol bol gülerek ve eşiyle sık sık dansederek çıkarıyordu...

ŞARK KAPISI — Şadırvanın Şark kapısının uğuruna inanan 3 güzel kız, Nuran Günder, Noyan Denizel, Semra Göksu kapıdan geçmek için saatin 24 e gelmesini beklediler.

KIZILDERİLİ GİBİ — Tanınmış film yıldızlarından Belgin Doruk (Kenç) yeni yıla, Hilton'un bir köşesinde o gece için kurulan Kızılderili çadırında girdi.

YENİ YILDA 5 KİŞİ — O gece 25 bin kişi gece kulüplerinde, 5 bin kişi Sergi Sarayı'nda eğlendi. Resimde, Kervansaray'da yeni yıla giren bir grup görülüyor. Soldan sağa, Faruk Saner, Neclâ Saner, Zuhal Yenen, Şan Saner, Necati Sırmalı.

1959 UN İLK DANSI — Işıklar bir dakika için sönmüş, yeniden yanmıştı. Gece kulüplerinde yeni yılın ilk dansları yapılıyordu. Saat 12.01 de Klöb-X.

YELPAZELERİN ÖNÜNDE — Eski yıl yerini yeni yıla bırakırken Hilton'daki güzeller objektife yeni yılın ilk pozlarını verdiler. Bunlar arasında bir foto muhabirinin eşi de bulunuyordu. Resimde soldan sağa: Dilber Mefano, Oya Nayman, Gülben Olgaç görülüyor.

ÇOCUKLARINDAN UZAKTA — Tanınmış Fransız şarkıcısı Josephine Baker, yılbaşını mânevi evlâtlarından uzakta geçirmek zorunda kaldı. Yılbaşı gecesi Kervansaray'da 33 yılın sevilmiş şarkılarını okudu...

YENİ YILIN EŞİĞİNDE — 1958 yılı son saatlerini yaşıyordu. Birkaç saat sonra, kendi devrinde eğlenen insanları, yeni yıla teslim edecekti. Bu gece herkes eğlenmek, neşelenmek istiyordu. 365 günün tatlı hâtıraları anlatılıyor, yeniliyor, içiliyor, dansediliyordu. Kimi Hilton'da, kimi Kervansaray'da, kimi Klöb-X'te masa ayırtmıştı. Bazıları ise evlerinde eşleri, dostları ile yeni yıla gireceklerdi. Gece kulüplerindeki orkestralar 1958 in en sevilen melodilerini çalıyor, çiftler 1958 in son danslarını yapıyorlardı. Bu arada, 1958 in son oyunu Hula-Hoop çevirenler, 50 yıl öncesinin çarlistonunu, millî oyunlarımızdan çiftetelliyi oynayanlar da vardı.

BİR GALATSARAYLININ

2

YAZAN SUAT ARAY

ÇIKAN KISMIN HULASASI :

Tahsil hayatının ilk, orta ve lise kısımlarını Galatasaray'da geçirmiş olan yazının muharriri «143 Suat» 1912 yılında bir sonbahar günü mektebe başlar. O zaman, Galatasaray'ın en renkli günleridir. Ders arasında, yemek, teneffüs, yatma, kalkma zamanlarında tamburcu Ahmet Ağanın tambur sesleri işitilmektedir. Konuşma yasağı bütün şiddeti ile tatbik olunuyor. Her yere sıra ile gidiliyor. «143 Suat» orada, bugün birçok büyük mevkileri işgal eden yeni arkadaşlar ediniyor.

SON sınıflarda bile gazete okumanın yasak olması, ve bütün bu yasakların da cezai müeyyideye bağlanmış bulunması, bugün dahi mânasız bulduğum hususlar arasındadır. O zamanki idarenin bu aşırı gayreti, disiplin bahasına talebenin fikrî inkişafından ve mâneviyatından çok şeylerin kaybına sebep olmuştur, bunu bizim nesillerden hayata atılanlar daima hissetmektedirler.

YEMEKHANEDE

Öğle yemeği tamburu çaldı. Yine sıra olduk, yemekhaneye gittik. Disiplin ve sıra mecburiyeti yemekhane kapısına varmadan ortadan kalktı. Birden marş marş emri almış askerler gibi sofralara hücuma geçildi. Arkadaşım beni elimden sürükliyerek uzun sıraların yanına götürdü, fakat oturmadan sofraya bir göz atarak birden hemen karşı tarafa koştu. Sıranın ortasında bir yere oturdu. Beni de yanına çağırdı. Elleri maharetle sofranın üstünde bir iki tabak değiştirme ameliyesi yaptı. Ondan sonra peçetelerimizi önümüze koyarak yemeğe hazırlandık. Diğer arkadaşlar da, aynı hareketlerle birer yere oturdular. Ben, herkesin bir yeri ve bir yemek hakkı olduğu halde bu koşuşmayı izah edememiştim. Arkadaşım imdadıma yetişti.

— Bugün, dedi, pazartesi, kuzu dolması ve tatlı günü ! Onun için herkes telâş eder. Sofrada en iyi, en büyük parça etli tabağın bulunduğu yeri kapmak ister. Yemek işini böyle halledersin, sonra da tatlının beğendiğin tabağını değiştirirsin.

Arkadaşımın ellerinin neden sürat ve maharetle sofra üzerinde gezindiğinin sebebini de öğrenmiş oldum. Geç gelen veya iştihası kıt olan arkadaşlar boş buldukları yerlere oturdular, fakat bu yerlerin porsiyonları zaten iştihasız idi. (Sona kalan donakalır) dedikleri bu olacaktı herhalde. Yemekler iştiha ile, fakat sessiz, konuşmasız yendi. Yemekhanenin ortasında elleri arkasında kısa boylu birisi geziniyor, her tarafı kontrol ediyordu. Herkeste bu zattan bir çekinme hissi vardı. Sınıf muidi sofranın başına oturmuş yemeğini yiyordu. O da yemeğini bitirdi. Fakat kimse yerinden kalkmıyordu. Ne olacak diye beklerken bir (şak) sesi işittim. Herhalde birisi bir tokat yemişti ama, ortada tokada takaddüm eden emarelerden hiçbiri yoktu. Şaşırmam uzun sürmedi. Bu şakırtı üzerine bizim arkadaşlar ayağa kalktılar ve yemekhaneden çıkıldı.

Bahçeye çıkar çıkmaz yine sualerimi sıraladım: Yemekhanede gezinen kimdir? O şakırtı nedir? Neden yemeğini bitiren kalkmıyor? Aldığım cevaplar ise şunlar oldu:

Yemekhanede gezinen zat Surveilliant (nezaretçi) adı da (Mösyö Laurent). Yaman bir adammış. Şakırtı, yemeğini bitiren sınıfa sofradan kalkma müsaadesini veren sürveyanın işareti üzerine muidin ellerini bir defa çırpması imiş. Yemeğini bitiren talebe de sıra ile çıkmak üzere diğerlerini beklemeliymiş.

Sürveyan'ın ser muit muavini olduğunu ve Mösyö Lorent'in hakikaten yaman, fakat işinin tam ehli bir zat olduğunu sonraları mektepte öğrendim. Disiplin gayreti fazla, fakat çocuk yaramazlığına müsamahakâr, vazifeşinas bir adamdı. El çırpma âdetinin bazı komik tarafları da oluyordu. Bir defa, mektebe yeni gelmiş bir muit, yemeğini yedikten sonra Mösyö Lorent'in başıyla verdiği yemekhaneden çıkma müsaadesini anlamadı. Mösyö Lorent başıyla tekrar bir işaret verdi. Ben sıranın öbür ucunda idim. Muidin anlamadığını görünce ellerimle birbirine vurma işareti verdim. Muit, bunun üzerine ortalığı bir alkış tufanına tuttu! Zavallı adam, elin bir defa çırpılacağını pek akıl edememişti... Ortalığı bir kahkahadır kapladı. Gayet ciddi olan Mösyö Lorent de yüzünü duvara dönmüş kahkaha ile gülüyordu...

O gün öğleden sonra arkadaşımla Türkçe sınıfına gittim. Türkçeden üç sınıf yukarıda iptidainin (ilkokulun) üçüncü sınıfında idim. Türkçe sınıfa girince birden şaşaladım ve yanlış geldim diye geri döndüm. Sınıfta büyük talebeler vardı. Benden beş altı yaş büyük talebeler. Kapıdaki levhaya baktım. O tamamdı: İptidai üçüncü sınıf ikinci şube. Sıkılarak tekrar içeri girdim ve kürsüdeki muide kayıt kâğıdımı gösterdim. Muit kürsüye yetişemiyen boyuma baktı:

— Bugün mü geldin küçük? dedi.

Evet, demem üzerine kaydı yaptı ve sınıfa bir göz gezdirerek bana boş bir sıra gösterdi, oturdum. Türkçe sınıfında bir şey dikkatimi çekmişti. Bu sınıf Babil Kulesi gibi bir yerdi. Her yaşta talebe vardı. Herkes göçebe vaziyetinde idi. Herkesin kitapları sıralar üstünde duruyordu. Halbuki bizim Fransızca sınıfında bu göçebelik, bu derbederlik yoktu. Pupitre'ler (çekmeceler) o sınıfın Fransızca kısmı talebelerinin idi ve içleri de dolu idi. Onlar da kendi Türkçe sınıflarına gitmişlerdi. Bizim Türkçe sınıfında birbirlerine yakın alâkalı talebe de yoktu. Çünkü buradaki münasebet sadece iki saate münhasırdı. Halbuki Fransızca sınıfı, günün iki saati hariç, bütün günü bir arada geçiren, bu devamlı münasebetin doğurduğu samimiyetle biribirine bağlanan talebelerin sınıfı idi.

Türkçe sınıf muidinin gösterdiği boş sıraya oturdum. Etrafıma bakındım, bizim Fransızca sınıfından kimseler yoktu. Kendimde bir yalnızlık hissettim. Burada da başka bir muhit yaratmak, başka âşinalıklar kurmak zorunda kalacaktım. Esasen etrafımda benimle meşgul olan kimse de yoktu. Herkes o gün oynanan toptan bahsediyor (gol) (ofsayt) gibi birtakım bilmediğim tabirlerle bir şeyler anlatıyordu. Anlamadığım bu muhaverenin düğümlü noktalarını çözmekle meşgul iken yanımdaki boş yere uzun, ama çok uzun boylu esmer bir talebe geldi, oturdu. Herhalde Fransızcada daha yüksek sınıfta olan bu talebenin hareketlerinde aşikâr bir caka görülüyordu. Benimle konuşmıya tenezzül etmeden şöyle yan gözle bir süzdü. Cidden arkadaşımın boyu, bosu, cakası bende ne bir aşinalık, ne de bir kelime söylemiye mecal bırakmıştı. Sanki daha da küçülmüştüm. Bu sırada kapıdan içeri altın gözlüklü bir zat girdi. Hepimiz ayağa kalktık. Sonra oturduk. Ders ne idi? Giren ne hocası idi? Ben bunu da sıra arkadaşıma soramadım. Fakat biraz sonra hüsnühat dersinde (güzel yazı) olduğumuzu anladım. Hoca sıra ile herkesi yanına çağırıyor; hüsnühat defterlerini tashih ediyordu.

Sıra bana geldi. Yeni olduğumu söyledim. Bana iki satır yazı yazdırdı, geçti. Yanımdaki boylu boslu arkadaş defterini uzattı. Hoca deftere bir göz attıktan sonra bana:

— Suat efendi, sen yanındaki Eşref efendiye hüsnühat nasıl yazılır öğret! dedi. Emir katî idi. Sıra arkadaşım Eşref (51 Uzun Eşref - Eşref Sander) ile konuşmıya bu vesile ile başladık. Onda kırılmış bir gururun, bende bir şaşkınlığın ifadesi ile yanyana hocanın emrini yerine getirmiye başladık. Aramızdaki soğukluk ve sükût - biraz da beklenmedik bir tarzda - bozulmuştu. Seneler sonra Beyoğlunun en yakışıklı ve şık delikanlılarından biri olarak şöhret yapacak olan Eşref'le arkadaşlığımız böyle başladı.

İki dersten sonra tambur çalınca herkes kitaplarını toplıyarak kendi Fransızca sınıfına döndü. Koridorlarda mutlak bir surette hüküm süren disiplin ve sıra havası sadece iki defa, bu Türkçe sınıflarına dağılış ve dönüş saatlerinde bozulur, koridorlar çorba olurdu. Talebe de bu serbestiden istifade ile rasgelen kapıya uğrar, koridorlarda uzun uzun

Talebelerin sıra mecburiyetine rağmen kapısına varmadan marş marş emri alan askerler gibi hücum ettikleri, birçok muzipliklere sahne olan yemekhanelerden biri.

Galatasaray'da şehzadeler de okurdu. İşte Şehzade Şerafettin efendi.

HATIRALARI

Mektebi Sultani'nin büyük avlusu «Grand Cour», âdeta son sınıf talebelerinin bir nevi imtiyaz bölgesi halindeydi...

konuşmalarla mümkün olduğu kadar bu serbestiyi uzatırdı. İdare buna bir çare bulamamıştı...

Kitapları (étude) e yani mütalaahaneye bıraktıktan sonra çaya indik. Peynir, küçük bir francala ve bir bardak çaydan ibaret kahvaltıdan sonra (cour) lara yani bahçelere dağıldık.

TAŞ VE LİMON KABUĞU FUTBOLÜ

Mektebi Sultani'nin muhtelif cour'ları vardı. En muhimi grand cour idi. Burası son sınıflara mahsus olan bahçe idi. Grand cour'u görmek, oraya gitmek küçükler için bir hâdise idi. Büyük maçlar; bazı jimnastik hareketleri orada olurdu. Bizim bahçede üstü kapalı zemini beton bir yer dikkatimi çekti. İçeride karşılıklı iki takım bağıra çağıra top oynuyorlardı. Nedir sualime şu izahatı verdiler: Burası yağmurlu havalarda talebenin gezinmesi için yapılmış yerlerdir. Adları da Préau'dur. O gün hava güzeldi. İçerisi dolmamıştı. Bu boşluktan istifade ederek içeride hemen iki takım kurulmuş, bir taş parçası ile futbole başlanmıştı. Ufak ve yuvarlak taşın peşinde, koşuşan çocukların büyük ciddiyetlerine hem şaştım, hem hayran oldum. Aman ne hırsla o ufacık, kıymetsiz taşın peşinden koşuyorlardı. Başka mekteplarde böyle oyuna herkes kahkaha ile gülerdi. Fakat burada iş başka idi. Oyun esnasında yaradana sığınıp taşa hızla vuranların karşısında mukabil tarafın gözünü kırpmadan kendini siper etmesi, kaledekinin taşı eliyle yakalama gayreti bana o anda biraz gayrı tabii geldi. Fakat aradan bir ay geçince o taş peşinde koşmanın heyecanını ben de tattım. Zeytinyağlı yemek yanında limon verildiği zaman taşın yanı sıra, yemekhaneden getirilen bütün limon kabukları da (top) yerine geçiyordu. Bu (taş ve limon kabuğu futbolü) sadece güzel havalarda değil, yağmurlu havalarda da devam ediyor. İş hararetlendiği zamanlar yağmurdan Préau'ya sığınan talebe kenarlara, üstüste yığılıyor, fakat maç her gün her bahçeye çıkışta ve her havada oynanıyordu.

Bizim cour'da oynanan futbolün sadece bundan ibaret olmadığını ertesi günü anladım. Bahçede daha bikaç tane küçük, büyük topla oynanan futbol maçı veya egzersizi vardı. Diğer cour'lardaki durum da aynı idi. Şöyle bir hesapla bir teneffüs anında Mektebi Sultani'nin bahçelerinde en az sekiz on takım, taşla, tenis topuyla, normal topla futbol oynuyordu. Yedi yaşında topun peşinden koşmıya başlıyan bu Mektebi Sultani talebesinin memlekette futbolun ilk kurucusu olmak vasfını kazanması tabii idi.

SIRIKLI HADEME

Tamburun sesi bütün bahçelerdeki hararetli faaliyetlerin sonunu ilân edince, hırsını alamıyan ve geç kalan talebenin de nihayet sıraya girmesi üzerine etüdlerin (mütaleahanelerin) yolunu tuttuk. Top veya diğer yorucu oyunlardan terli terli çıkan arkadaşların bu yorgunlukla nasıl derse çalışacak ve hazırlanacakları bir mesele idi. Mütaleahaneye girdik. Muit kürsüye çıktı, bir kitap açarak okumıya daldı, sınıfta birkaç konuşmadan sonra ses kesildi. Herkes ertesi günkü dersleri hazırlamıya dalmıştı. Ben de kitapları ve diğer levazımımı pupitre'e (çekmece) ve yerleştirdim; arkadaşımdan aldığım haftalık ders programını okumıya başladım. Sınıfın sükûneti, sabahtan beri binbir hareket arasında unuttuğum ev, annem, ailem ve bıraktığım muhiti bana hatırlattı. Düşünceye daldım.

Birden kapı açıldı. Elinde uzun bir sırıkla bir hademe içeri girdi. Ucundan alevler çıkan bu sırığın neye yaradığını merak etmeme pek vakit kalmadan hademe onu havagazı lâmbalarına doğru uzattı. Mektebin aydınlanması o zamanlar havagazı ile oluyordu ve lâmbalar da, sırıklı (meşaleci) ler tarafından yakılıyordu. Birkaç dakikalık hâdiseden sonra yine sükûnet teessüs etti. Mütalea zamanının geri kalan kısmında kapı sadece bir kere daha açıldı ve şişman, iri yarı bir muit kapıdan seslendi: (Momaldele). Derhal sınıfın dörtte üçü kapıdan fırladı. Ben şaşkın şaşkın arkadaşıma, ne oluyor? Nereye gidiyoruz tambur çaldı mı? diye sordum. Arkadaşım, bunun hela ihtiyacını defetmek zorunda olanlar için bir çıkış müsaadesi olduğunu anlattı. (Momaldele) de ne oluyor? deyince o da biraz bocaladı. Bir ihzari sınıfta mektep hayatında teessüs etmiş bütün Fransızca tabirleri asıllariyle öğrenmek ve anlatmak arkadaşım için de güç idi. Zamanla bu tabiri Mouvement de lieu'nün bizim yaşlı muidin ağzında tekerlenmiş şekildeki telâffuzu olduğunu öğrendik. Bu kısa fasılanın, sonraları çalışmadan bunalmış, hareketsizlikten sıkılmış talebe için hakikaten faydalı olduğunu defalarca müşahede etmişimdir. 2.5 - 3 saat kadar süren mütalea esnasındaki hareketsizlik, konuşmak ve diğer ihtiyaçların giderilmesi ancak bu fasıla ile kabil oluyordu..

ŞEHZADELER, SULTANZADELER

Akşam yemeği tamburiyle yemekhanelere indik. Hayatımda ilk defa böyle geç vakit yemek yiyordum. O zamana kadar güneş batar batmaz veya oyundan yorgun argın eve gelince hemen yemeği yiyip yatmıya alışmıştım. Halbuki burada saat 8 - 8.5 kadar aç kalmıştım. O hırsla yemekleri büyük iştiha ile yedim. Yemekten sonra yatakhanelere çıktık. Bizim yatakhanemiz tam müdüriyet dairesinin üzerine isabet eden yerde idi. Yatakhanemizin karşısında bölmeli, perdeli, aynalı başka bir yatakhane görmüştüm. Arkadaşıma sordum:

— Burada Müdür filân mı yatıyor?

— Hayır, burası şehzadelerin yatakhanesi. *(Devamı gelecek sayıda)*

TEVFİK FİKRET VE AŞİYAN

24 aralık 1958 büyük şairin 91 inci doğum yıldönümü idi. Bu vesileyle yılbaşı sayılarımızı takibeden ilk nüshamızda şairin bir tablosu ile bugün müze olan «AŞİYAN»ı hakkında bir röportaj sunuyoruz.

İstanbul'un Renkli Tipleri

MEDİHA BERİK

«Tavuk ve horozlar, insanlar gibi düşünür, sevişir, dövüşür ve ölürler».

Ömrünün son günlerini, kümesindeki tavuklara cambazlık öğreterek geçiren Mediha Berik, Sultan Aziz ve Sultan Hamit devirlerinde Bahriye Nâzırlığı yapan Rasim Paşa'nın torunuymuş. Çocukluğundan beri tavuklarla oynamayı, onlara hüner yaptırmayı severmiş. Diyor ki:

— 15 yıl içinde 300 ü aşkın tavuk yetiştirdim. Herbirinin ayrı bir adı, ayrı bir hüneri vardı. Zekiye Molla, Gandi, Altın, Mambo, Safiye, Şıllık gibi, şekillerine, hünerlerine uygun adlar koydum. Şıllık biraz hafifmeşrepti. Kırdığı ceviz bini aşmıştı. Gandi, sıska, kara - kuru bir hayvancıktı. Mambo yerinde duramaz, hop hop sıçrardı... Ancak, Şadan efendi ile Cemile hâtunu hâlâ unutamıyorum. Kumrular gibi sevişirlerdi. Cemile tek ayağı ile tek kanadı üzerinde yürür, Şadan efendi ise öterken kekeler, fakat sözden anlardı. «Yat öl» derdim, yere yatar, ölü taklidi yapar, «kalk» demeden, kalkmazdı. Bir gün yine «yat öl» dedim. Yattı, bir daha da kalkamadı. Onun ölümünden sonra, Cemile fazla yaşamadı...

Hayat

TEVFİK FİKRET

(1867 — 1915)

Doğumunun
yüz dönümü
münasebetiyle

Hayat

TEVFİK FİKRET

(1867 - 1915)

Doğumunun
yıl dönümü
münasebetiyle

BİR ŞAİRİN MANEVİ MAHPESİ

AŞİYAN

Tevfik Fikret vaktiyle Aşiyan'ın yerinde dolaşırken «Ah burası bizim olsa» dedi. Oldu. Ömrünün son günleri orada geçti. Orada öldü. Orada gömülmek isterdi...

TEVFIK Fikret, kayınpederi Mustafa Efendi'nin Rumelihisarı iskelesi karşısındaki evinde otururken eşi ile sık sık Rumelihisarı mezarlığı üstünde, şimdiki Aşiyan'ın bulunduğu sırta çıkar, tarih ile tabiatın cömert bir şekilde etrafa serptiği güzellikleri seyredermiş. Arkada, Ahmet Vefik Paşa arazisi üstünde kurulan Robert Kolej, solda muhteşem Rumelihisarı, sağda ve altta bir servi ormanı ile mezarlar, karşıda da Anadoluhisarı, Göksu, Küçüksu Kasrı ve Kandilli sırtları.

Şair burada resim yapar, şiir yazar:

Sâf ü râkid... hani akşamki tagayyür, heyecan?
Bir çocuk ruhu kadar pür-nisyan,
Bir çocuk ruhu kadar şimdi münevver, lekesiz,
Uyuyor mâi deniz.

ve dolaşırken, «Nineciğim» dediği eşi Nâzıma Hanım'a:

«Ah burası bizim olsa» dermiş.

1905 yılında Rumelihisarı iskelesi karşısındaki evden, Rumelihisarı'nın yanındaki kırmızı eve taşınmışlar. Oradan da, kalfalığını ve mimarlığını bizzat Tevfik Fikret'in yaptığı «Aşiyan»a...

Aşiyan'ın gerek dış, gerekse iç mimari bakımından çok ilgi çekici, sevimli ve orijinal bir stili vardır. Rumelihisarı'na bakan cephesindeki gösterişli, yüksek duvar poyrazdan korunmak için yapılmıştır. Arka bahçe ile irtibatı tahta bir köprü temin eder. Giriş kapısının altında, mağara ağzını andıran bir pencere vardır. Şair, çile hücresine girmiş bir derviş gibi kendisi için mânevi bir mahpes olarak kabul ettiği Aşiyan'ında bu pencereyi, Sokrat'ın hücresindeki pencereye nazire olarak yaptırmış ve «Sokrat Penceresi» adını vermiştir.

Bahçenin en büyük özelliğini, kaya ve taşlardan mağara devri stilinde gelişigüzel tertiplenmiş oturma yerleri teşkil eder. Büyük bir kayanın önünde, taşlar ve kayalar içinde tabiî bir pınar hissini veren bir havuz vardır. Havuzun cephesini teşkil eden kayaya kendi el yazısı ile altı mısralık bir şiiri hakedilmiştir. Taş masanın önünde, şairin «Üç Güzeller» dediği üç servi ağacı yükselir. Vaktiyle bu bahçe servi, fıstık, çam, incir ağaçları ve palmiyelerle örtülü imiş. Her tarafı renk renk krizantemler, begonyalar süsler, çok titiz ve temiz olan şair yerde bir yaprak bile bırakmazmış.

Şair, Aşiyan'ı büyük bir zevkle döşemiş. Kendi tabloları ile bezemiş. Cuma günleri dostlarını Aşiyan'da toplar, şöminede yanan bağ çubuklarının aydınlattığı romantik bir dekor içinde sohbet ederlermiş. Fikret çok güzel şiir okur, çok güzel konuşurmuş. Şakayı ve alayı sever, iğneli söz söylemekten hoşlanırmış. Çabuk kızar fakat kızgınlığı çabuk geçermiş.

Koca şair Aşiyan'da en ümitli günlerini yaşamış amma bu ümit çok sürmemiş. Önce dişleri dökülmüş. Eli tutmamağa, yazı yazamamağa başlamış. Aşiyan'da sekiz yıllık bir ev sahipliğinden sonra da 1915 yılı ağustosunun 18 - 19 gecesi saat 2.20 de, kırk sekiz ya-

AŞİYAN — Üstte Aşiyan'ın son tadilâtlardan önceki hali. Şairin «Üç Güzeller» dediği servi ağaçları. Altta zevkle döşediği çalışma odası. Yanda şimdiki Aşiyan. Vaktiyle bu bahçeyi servi, fıstık, çam, incir ağaçları, palmiyeler süslermiş. Her taraf renk renk krizantemler, begonyalarla dolu imiş.

SOKRAT PENCERESİ — Aşiyan'ın en orijinal köşelerinden biri bu «Sokrat Penceresi» dir. Zemin kat odalarından birinin penceresi olan bu yerde taşlar mağara ağzı gibi yontulmadan yerlerine konmuştur.

FİKRET SON SENELERİNDE — Koca şair, yatak odasının balkona açılan kısmı önünde Boğaz'ı, Hisarları, Göksu Deresini, Küçüksu Kasrını ve Kandilli sırtlarını seyrediyor. Bu âlem onun çok sevdiği cennetidir.

şında iken hayata gözlerini yummuş.

Hasta iken Rıza Tevfik'ten, Aşiyan'ın bahçesine gömülmesini istemiş. Fakat kayınpederi, aile mezarlıklarının Eyüp'te olduğunu, Aşiyan'ın ileride kimlerin eline geçeceğinin bilinmediğini söyliyerek bu vasiyeti yerine getirmemiş. Fikret, yirmi kadar dostu ile öğrencilerinin omuzları üstünde, şimdi yattığı Eyüp'teki kabrine sessizce bırakılmış. Mezar taşına da «Şehitlikte» adlı şiirinden Rıza Tevfik'in seçtiği beş mısra yazılmış.

Şair öldükten sonra Aşiyan öksüz ve bakımsız kalmış. O güzelim bahçe harap olmuş. En ince teferruatına kadar düşünülerek meydana getirilmiş olan bina kaderine bırakılmış. Nâzıma Hanım zaman zaman bazı eşyaları satmak ve Aşiyan'ı Kolej öğrencilerine pansiyon olarak kiralamak zorunda kalmış. Günün birinde de Kolej idaresi Aşiyan'ı satın almak istemiş.

Bu durum karşısında İstanbul Valisi ve Belediye Reisi Doktor Lütfü Kırdar zamanında Aşiyan Belediyece satın alınarak 19 ağustos 1945 te «Edebiyat-ı Cedide Müzesi» haline getirilmiş. Üst kat Fikret'e, orta kat salonu Abdülhak Hamit'e, yandaki oda da edebiyat-ı cedidecilere ayrılmış. Her biri bir tarafta olan eşyaların toplanmasına çalışılmış. Şairin üniversite mahzeninde bulunan yazı masası ile bir koltuk eski yerlerine konmuş. Mevcutlarla ele geçirilebilenler de yerli yerince yerleştirilmiş. Antika cam mahfaza içinde bir saat. Sedef kakmalı iki masa ve bir rahle. Duvarlarda şairin yağlıboya ve karakalem tabloları. El yazısı ile «Ferdâ» sı.

Yatak odasında şairin yatağı. Kulplu su bardağı. Baş ucunda fotoğrafı. Yanda ressam Mihri Hanım tarafından alınmış maskı. Karşıda kendisini aynada karikatürize etmiş olduğu ve «Güleriz ağlanacak halimize» dediği bir resmi. Büstü, fotoğrafları, paleti, fırçaları, eldivenleri, kıravatı...

Aşiyan'a son olarak Fikret'in hem talebesi, hem de yakın dostu olan Feridun Kerâmet Nigâr tarafından, annesi Şair Nigâr Hanım adına 1000 ciltlik bir kütüphane vakfedilmiş. Aşiyan, bahçedeki toprak kayması yüzünden iki yıldır kapalı. Ziyaretçi kabul edilmiyor.

TEVFİK FİKRET

Hayatı:

24 aralık 1867 de İstanbul'da doğdu. Babası, Pertevniyal Valide Sultan'ın kâhyası Hüseyin Efendi; annesi, Sakızadası Rumlarından ihtida etmiş bir ailenin kızı olan Hatice Refia Hanım'dır. Fikret on iki yaşında öksüz kaldı. Mahmudiye Valide Rüştiyesi'nde ve Mektebi Sultaniye-de (Galatasaray) okudu. 1888 de birincilikle oradan mezun oldu. Hariciye İstişare Odası Kâtipliğinde, Sadaret Mektubi Kalemi'nde çalıştı. Ticaret Mektebi Âliyesi'nde hüsnü hat hocalığı, Mektebi Sultaniye'de hocalık ve müdürlük, Darülfünun'da edebiyat profesörlüğü, Robert Koleji'de Türkçe öğretmenliği yaptı. Şeker hastalığı yüzünden kolu şiştiği için 1912 de bir ameliyat geçirdi. Vaktinde tedavi edilemiyen hastalığı ihtimal veremie de birleşerek en olgun çağında onu öldürdü.

Eserleri:

Rubab-ı Şikeste (1900); Haluk'un Defteri (1911); Rubabın Cevabı (1911); Şermin (1914); Tarih-i Kadim ve Son Şiirler.

HULA HOOP

MARŞ - MARŞ — Bayram değil, seyran değil. Sadece bir genç kız Hula-Hoop yapacak. Semt halkı da işini, gücünü bırakmış onu seyretmeğe gidiyor. Kırk yıllık çember yerden kurtulup baş tacı oldu artık.

Hula-Hoop çemberi dünyayı çepeçevre dolaştıktan sonra bizde de dönmeye başladı...

OKULDAN CADDEYE KADAR — Dünkü çocuklar da çember çevirirdi. Bugünküler de çeviriyor. Ama bugünküler yukarıdaki resimde görülen İzmir'deki bir ilkokul öğrencisi gibi bu çemberi bellerinde çeviriyorlar. Haydi onlar çocuk diyeceksiniz. Ya büyükler? Hem nerede? İlk önlerine gelen yerde. Meselâ Tophane - Karaköy arasındaki Kemeraltı yolunda.

HULA HOOP

BEYOĞLU'NDA — İşte bir genç de Beyoğlu'nda Hula-Hoop yapıyor. Çemberi boğazda çevirmek bu işin ilk kademesi. Mamafih kıravatla, eşarpla, palto ile başka türlüsünü yapmak da pek mümkün olmasa gerek.

VE SEMİRAMİS — Her moda gibi Hula-Hoop da ehlinin elinde bambaşka bir hüviyet almakta. Dansöz Semiramis bu işi iki çemberle birden görüyor.

BU DA GEÇER

İnsanın kulağında daha düne kadar pek alışılmış bir söz çınlıyor: «Anne biz çember çevirmeğe gidiyoruz.» Ve çevrilecek çember bir yere çarpmasın diye yerden bir karış yukarıda tutularak haydi en müsait düzlüğe. Dolmabahçe rıhtımı hiç de fena bir yer değil bu iş için. İki kişi karşı karşıya geçip göbek atsa deli derler. Ama bu göbek çemberli olunca en akıllısı bile durup hayran hayran onları seyrediyor.

Ne var, ne

Sinema Dünyasından

ALMANYA'DA KALDI — Genç İngiliz yıldız namzedi Jackie Lane'in ablası Mara Lane, İngiltere ve İtalya'da çalıştıktan sonra Almanya'ya yerleşti. Berlin ve Münih'te filmler çeviren esmer Mara, «Milyonluk Hırsız Peter Voss» adlı son filminin bir sahnesinde... Bu renkli kordele milletlerarası bir «Hırsız avı» nı hikâye etmektedir. Yakışıklı aktör O. W. Fisher filmin başrolündedir. Bu renkli kordelenin rejisörlüğünü Wolfgang Becker yapmıştır.

BÜYÜK ESERLER ÖLMEZ — Bir zamanlar Leontine Sagan'ın rejisörlüğünde çevrilmiş «Üniformalı Kızlar» adlı bir kordele vardı. Yirmi beş yıl önce piyasaya çıkan ve memleketimizde de gösterilmiş olan eser, geçenlerde Almanya'da tekrar filme alındı. «Üniformalı Kızlar» ın bu yeni versiyonunda başroller Lili Palmer ile Romy Schneider'e verilmiş. Şimdiye kadar komedilerde görülen Romy, bu filmde dramatik kabiliyetini de ortaya koymaktadır.

Yok?

Haberler...

DÖNDÜ — Uzun bir istirahatten sonra, beyaz perdeye dönen Martine Carol, Gina Lollobrigida ile birlikte yeni bir filim çevirecek. Resimde sarışın aktris, sabık Fransız Cumhurreisi Coty ile beraber görülmektedir.

TAB KOVBOY — Yakışıklı Tab Hunter; Rita Hayworth, Gary Cooper ve Van Heflin'le birlikte çevirdiği «Cordura'ya Geldiler» adlı yeni filminde cesur bir kovboyu temsil ediyor. Tab, film stüdyolarında olduğu kadar, Hollywood'un cemiyet hayatında da sevilmektedir. Dedikodu muharrirleri sarışın gencin bu yıl içinde evleneceğini söylüyorlar.

YILIN KEŞFİ — 1958 yılında Fransız sinemasının en dikkate değer keşfi genç yıldız Pascale Petit oldu. Soyadı gibi ufak tefek, canlı ve sevimli bir tip olan Pascale bir buçuk yıldan beri filmler çeviriyor. Asıl şöhretini, Marcel Carné'nin «Sahtekârlar» adlı eseriyle kazanmıştır. Bu filmden sonra Pascale «Zayıf Kadınlar» adlı bir komedide görülecek.

İTALYA'YA HİCRET — Danimarkalı aktris namzedi Vivi Bak'ın birkaç ay önce bir İtalyan mecmuasında resimleri neşredilmişti. Değerli aktör - rejisör - prodüktör Vittorio De Sica bu fotoğrafları görünce, hemen Danimarka'dan Vivi'yi çağırdı. Sarışın genç kız Kopenhag'ın büyük Kastrup hava alanından Roma'ya hareket ediyor. Vittorio De Sica pek beğendiğini söylediği Vivi'ye bu yıl beyaz perdede fırsat vermeye niyetli.

KAPTANIN MASASI — Dümendeki bahriyeli, bakın, şaşkınlıktan ne hale gelmiş!... Kızıl saçlı Yvonne Buckingham ve esmer Beth Rogan'ın karşısında bahriyelinin şapkası başından fırlayıvermiş... J. Arthur Rank kumpanyasının bu iki cazibeli yıldız namzedi «Kaptanın Masası» adlı komedide bir vapuru altüst ediyorlar. Güzel kadınlara dayanamıyan eksantrik gemi kaptanını John Gregson temsil ediyor. Kadroda çapkın Donald Sinden de var. Film Richard Gordon'un bir romanından adapte edilmiştir.

Hollywood şöhretlerini kızdıran roman

HAYAT HER GÜN YENİDEN BAŞLAR

YAZAN: BESSIE BREUER — ÇEVİREN: AYKUT GÖRKEY

2

ÇIKAN KISMIN HULÂSASI: **Joan, bir şöhret değil, sadece bir artist, daha doğrusu şöhretten meçhule doğru süratle düşmüş bir yıldızdır. Birleşik Amerika'da Eyalet Güzeli seçilen genç kızlardan çoğu gibi, ehemmiyetsiz bir kontrat imzalayarak sinema hayatına atılmıştır. Eczacı olan babası, zarif, hoşsohbet haliyle sosyetenin çok sevilen bir simasıdır. Genç kızın aile muhitinden tek kalan hâtıra annesi ile babasının bitmez tükenmez münakaşaları idi. Bu adama karşı önceleri ısınamamış, ama sonradan hakiki hüviyetini kavradığı için ona taparcasına bağlanmıştır. Babasının âni ölümü ile Joan kendisi için artık herşeyin bittiğini sanır. Hele himayeye muhtaç zannettiği annesinin, babasının ölümünden sonra âdeta taş kesilmesi ve yepyeni bir hüviyete bürünmesi Joan'un bu kadına karşı nefret duymasına sebep olur. Niyeti kapıyı çekip gitmektir. Ama nereye?**

O sırada telefonu annesi almış:

— Kazanacağın para ile bir Avrupa seyahati yapabilirsin Joan. Hattâ birlikte gidebiliriz... demişti.

Bu telefon muhaveresinden sonra, Joan'un kendisine yapılan teklifi kabul etmemesi için bir sebep kalmıyordu. İlk filmini çevirdikten sonra kısa bir müddet için ailesinin yanına dönmüştü. Stüdyodan kendisine «Sakın Michigan'da çok kalma» diyorlardı. «Daha ilk filminde bu kadar beğenilmen büyük şanstır, senelerce çalışsan ele geçmez bir fırsat bu.»

Michigan'da bile, caddeden geçenler yolunu kesip imza istiyorlar, gittiği her yerde hayran hayran yüzüne bakıyorlardı. Doğrusu o günlerde bu beğenilmekten annesi de pek memnundu.

Joan daha onsekiz yaşında iken, profesyonel bir sinema yıldızı olarak Hollywood'a yerleşmiş, birkaç filmden sonra alkolik bir babanın talihsiz kızı veya kötü kalbli bir ablanın iyi kalbli kızkardeşi gibi belirli tiplerden biri olmuştu. Rol tercih etme hakkı yoktu. Yapacağı rolleri stüdyosu tâyin ediyor, aşağı yukarı birbirine benzer tipler seçiyordu. Stüdyonun ileri gelenlerinden biri, bir gün onu kendra çekerek:

— Dikkati celbedecek bir role kadar sabırla beklemelisin... demişti.

Joan hiçbir endişe ve sabırsızlık hissetmeden beklemiş, bu arada rejisör yardımcısı Arthur Damon ile evlenmişti. Arthur'ü çok seviyordu. Hollywood'un sihirli havası, delikanlının hiç eksilmiyen ihtimamı Joan gibi genç ve toy bir kızı kandıracak kâfi sebeplerdi. Üstelik annesi ve babası da bu izdivaca ses çıkarmamışlar, hattâ genç rejijör yardımcısını beğenmişlerdi.

Joan'un Arthur ile evlilik hayatı ilk senelerde bayağı güzeldi. Delikanlı birkaç arkadaşiyle birleşerek, başrolünü Joan'un oynadığı bir filim çevirmiş, mükâfat kazanmıştı. Arkasından Almanya'da çevirdikleri film geliyordu. Joan genç kocasının başarılarına çok seviniyor, hayatının sonuna kadar onun peşisıra gidebileceğini zannediyordu. O kadar genç ve tecrübesizdi ki Arthur'ün Almanya'da keşfedip beraberinde Hollywood'a getirdiği güzel bir sarışının ifade ettiği mânâyı bile neden sonra farkedebilmişti.

Evliliğin bir de bu tarafı vardı. Hele Hollywood'da, isminden sık sık bahsedilen bir rejisör, etrafındaki renk renk, çeşit çeşit kadınlarla meşgul olurken, karısını gayriihtiyari ihmal edebiliyordu. Fakat Arthur işi o kadar ileri götürmüş, Joan'dan eski ihtimamının zerresini bile öylesine esirger olmuştu ki, bu kayıtsızlığın sonu ayrılmaya kadar varmış, neticede Joan kendisini yapayalnız bulmuştu.

Tren Los Angeles'e yaklaştıkça Joan heyecanlandığını, garip bir huzursuzluk duyduğunu hissediyordu. Hollywood'da eskisi kadar serbest ve rahat olabilecek miydi acaba? Beverly Hills kaldırımlarında pervasızca yürüyebilecek, aşina simalarla selâmlaşabilecek miydi?

Hollywood'da kendisine yakın bir kişi olsaydı, mesele yoktu. Meselâ Arthur. Evet Arthur, saadetlerini hiçe sayan adam. Joan «Her şeye rağmen beni herkesten iyi anlıyordu, iyi bir dosttuk, diye düşündü. Kabahati onda buluyorum ama, aşkımızın bitmesinde acaba benim de kabahatim yok mu?»

Bu düşünce genç kadına âdeta kuvvet ve cesaret getirmişti. Hollywood'a iner inmez hemen telefonla stüdyoda Arthur'ü aradı. Genç adam, vaki davet karşısında hiç tereddüt etmedi. Bilâkis çok samimî davranmış, işini bitirir bitirmez ziyaret edeceğini söylemişti.

Joan memnundu:

— Onu aradığım isabetli oldu... diyordu. Pekâlâ iyi arkadaştır.

Arthur kapıyı kendisine açan Joan'a büyük bir yakınlık göstererek, yanağından samimî bir şekilde öptü.

— Joan... diye âdeta kekeledi, bu ne sürpriz? Seni tekrar görebileceğimi hiç düşünmemiştim...

Mânasız bir lâftı bu belki ama, Joan heyecanlanmıştı. Hele Arthur'ün yanağına kondurduğu samimî öpücük, genç kadına bayağı tesir etmişti. Salona geçtikleri zaman Arthur şöminenin karşısındaki koltuğa oturdu. Her zaman aynı yerde otururdu. Joan bir müddet ne yapacağını bilemedikten sonra bakışlarını Arthur'e doğru çevirdi. Gözgöze geldiler. Bu uzun boylu, genç ve yakışıklı adam, kocası, birkaç senelik saadetini borçlu olduğu insan mıydı? Joan bütün vücudünün titrediğini, kuvvetinin kesildiğini hissetti.

Titreyen bir sesle:

— Birşey içer misin?!... diye sordu.

— Hayır, teşekkür ederim.

Joan bir sigara alıp yaktı. Mümkün olduğu kadar tabiî ve sakin olmaya çalıştı. Arthur gözlerini etrafta dolaştırıyor, sanki bu salonun içinde eski mesut günleri yeniden yaşar gibi oluyordu. Gelirken neden bir buket çiçek yaptırmayı akıl edememişti sanki?

Salona garip bir sessizlik hâkimdi. O eski neşe ve müzik yoktu artık. Joan da bu garip sesizlikten sıkılmış, oturduğu koltuğun kenar kıvrımlariyle oynamaya başlamıştı.

Arthur samimî olmaya çalışarak:

— Biraz sinirlisin... dedi.

Sonra:

— Bu son zamanlarda neler yaptın bakalım?!... diye sordu.

Joan deminden beri bu suali bekler gibiydi. Sesi biraz hırslı çıktı:

— Hiç birşey. Zaten seni bunun için çağırdım...

Bu haşin hali Arthur'ü şaşırtmıştı. Aynı sert ve sinirli sesle devam etti:

— Düşündüm ki, belki bana söyliyeceğin birşeyler vardır.

Arthur nazik olmaya gayret ederek:

— Sana ne söylememi istiyordun Joan... diye sordu.

Genç kadın çehresini kaplıyan acı bir

tebessümle şu şekilde cevap verdi:

— Öyle ya... dedi, bana ne söyliyebilirsin. Biliyor musun ki Arthur, ben...

Düşündüğünü söyliyemiyordu. Acaba söylemeli miydi?

— Biliyor musun Arthur, çok değiştim. Herşeyi unutabilirim, unuttum da zaten. Fakat o zamandan beri stüdyo beni bir kere bile aramadı.

Arthur genç kadının aklından geçenleri anlamış gibi, öne doğru eğildi. Yüzünde sıkıntılı bir ifade belirdi. Joan başlamıştı, devam etmeliydi. Netekim Arthur'ün birşey söylemesine meydan vermeden konuştu:

— Bana bazı şeyler tavsiye edebileceğini düşündüm. Hiç olmazsa, ne yapmam gerektiğini söylesen...

Arthur tekrar arkaya yaslandı:

— Sıkıntını anlıyorum... dedi. Müteessirim, fakat sana hiç birşey tavsiye edemem...

Arthur işte bir kere daha Joan'dan hislerini kaçırmaya, muhaveresi kesmeye çalışıyordu. Sevgililerinden birini karısından saklamak istediği günlerdeki keyifsiz tavrını takınmıştı.

Joan :

— Seni rahatsız ettiğime üzüldüm, hakikaten çok üzüldüm... dedi. Zahmetine teşekkür ederim.

Bu sözlerden sonra Arthur'ün kalkıp gitmesi gerekiyordu. Fakat öyle yapmamıştı. Bu sefer çehresinde değişik bir ifade vardı. Yardım etmek isteyen bir insanın araştıran ifadesiydi bu. Gözlerini yerden kaldırmadan müteredditt bir sesle konuştu:

— Çok zor bir tecrübe... Bilhassa bir kadın için. Bunu anlaman lâzım, Joan.

— Evet, anlıyorum. Şu halde ne yapmam lâzım?...

— Bilmem ki...

Arthür'ün bu şekilde alâkasız durması ve hiç birşey yapamıyacağını söylemesi inanılmaz bir şeydi. Arzu ettiği sanatkâra rol verebilecek, hattâ o sanatkâr için senaryo bile icat edebilecek durumdaydı. Joan'un imkânlar elde etmesini, yeniden iş bulmasını kendi zaviyesinden mahzurlu görse bile, durumu bu kadar güç, âdeta imkânsızmış gibi göstermek istemesinin sebebi acaba neydi? Neden Joan'un içyüzünü bildiği hakikatleri gölgelemeye çalışıyordu?

Bunları düşünmek genç kadını iyice sinirlendirmişti.

— Neden bana samimî davranmıyorsun? diye sordu. Samimiyetine her zamankinden çok ihtiyacım var.

Arthur, sanki yaralanmış gibi, birdenbire ayağa kalktı. Şimdi genç kadının yüzüne bakabiliyordu. Karar vermiş gibi bir hali vardı.

Joan ondaki değişikliği farketmeden:

— Neden yardım etmek, imkân vermek istemiyorsun?... diye sordu.

— Yapamam Joan...

— Eski karın olduğum için mi?...

Arthur «Hiç alâkası yok» demek ister gibi bir hareket yaptı.

— Şu halde?...

Arthur'ün söylemek istediği birşey vardı, tereddüt ediyordu. Fakat Joan'u bu şekilde de bırakıp gidemezdi. Nihayet kendisini izahat vermek mecburiyetinde hissederek:

— Benim için herkesle birsin, dedi. Yalnız...

Tekrar sustu. Joan sabırsızlanıyordu.

— Yoksa benim sanat kabiliyetim olmadığını mı söyliyecektin? diye sordu. Söyleyemediğin bu muydu? Senden samimiyet beklerdim, Arthur! Halbuki sen de herkes gibisin.

Arthur birdenbire:

— Pekâlâ, sen arzu ettin, dedi. Cinsî cazibeden bahsedecektim. Sen bir rejisörün gözünde cazibeli olmayı hiçbir zaman beceremedin Joan.

Genç kadın karanlık bir uçuruma yuvarlanır gibi oldu. Gözlerinin kararddığını, şakaklarının zonkladığını hissetti. Arthur'ü konuşturmak için her çareye başvurmuştu. O da işte nihayet konuşmuş, tek bir cümle ile meseleyi halledivermişti. Joan bütün cesaretinin ve heyecanının bir anda kaybolduğunu farketti. Âdeta utanıyor, küçülüyordu. Istırabı yüzüne aksetmişti. Bitkin bir halde koltuğun içine gömüldü.

Arthur'ün söylemek istediği birşey tuttu, sesine yumuşak bir ton vermeye çalışarak:

— Şekerim, sadece yüzünü kastetmek istemedim, dedi. Tabiî ki sevimli bir kadınsın. Tavrını söylemek istiyordum. O kadar iyi ve hassassın ki. Nasıl izah edeyim bilmiyorum. Tiyatroda, sanatkâr ile halk arasında bir nevi ayna vardır ki hayale hitap eder. Fakat sinema böyle değildir. Kamera, sanatkârı çok insafsız takibeder.

Joan onun söylediklerini duymuyordu bile. Kafasının içinde hep aynı uğultu vardı: «Ben istedim, ben istedim...»

Biraz sakinleşmeye çalışarak, yeni bir sigara yaktı. Arthur'ün söyledikleri doğru olabilirdi ama, biraz cesaret verecek yerde neden bu kadar kaba davranmıştı? Bir artist kendisine olan itimadını kaybettikten sonra herşey bitmiş demekti.

Arthur, hatasını tamir etmek ister gibi:

— Neden bu kadar üzülüyorsun Joan, dedi. Tesadüfen artist olduğunu her zaman söylemez miydin?

— Yani bir kenara çekilip unutulmuş bir sanatkâr olarak mı kalmamı istiyorsun ?

— Bir insan için muhtelif hayat tarzları vardır. Senin için sinemanın tek yol olduğunu hiç düşünmemiştim ki.

Joan, bunu hakikaten hiç düşünmemişti. Ama o zaman tercih hakkına sahipti. Isterse kalır, isterse giderdi. Kalmak istemiş, yaşının tesiriyle, sinema sahasında daima muvaffak olabileceğini sanmıştı.

— Korkarım, bana evime dönmemi tavsiye edeceksin... dedi.

— Benim hesabıma konuşma rica ederim Joan. Senin için en muvafık şekli bulmaya çalışıyorum. Samimiyetime inan.

Gözgöze geldiler, Joan bakışlarını yere doğru çevirdi. Bu kadar bedbaht olduğu bir sırada Arthur'ün yüzüne daha fazla bakmasına imkân yoktu...

Arthur gittikten sonra Joan onun yanında soğukkanlılığını muhafaza edebilmek için ne kadar gayret sarfettiğini daha iyi anladı. Bütün vücudü titriyordu. Şimdiki durumu, Arthur'den ayrıldığı zamankinden çok daha berbattı. Hiç olmazsa o zaman kendine, sanatına hürmeti vardı, ayrılmanın sinema sanatkârlarının hayatında normal bir hâdise olduğunu düşünüyordu.

Kendikendine:

— Şimdi ben ne yapacağım?... diye söylendi.

Sesi sanki odanın duvarlarına çarparak çoğalmış, büyümüştü. Bütün duvarlar ona şimdi ne yapacağını soruyorlardı. Genç kadın bir komedi oynar gibiydi. Kendi oyununa kendi gülmek istiyordu.

— Ne dersin Joan? diye mırıldandı.

Arthur acaba eve dönmesini ve Hollywood'u aklından tamamen çıkarmasını mı söylemek istemişti? Joan deli gibi güldü. Tekrar tekrar güldü. Başka zaman olsaydı bu fikir onu bu kadar ürkütmezdi. Halbuki ölüm, o kaçınılmaz hakikat Joan'a babasının kıymetini bir kere daha öğretmekteydi. Babasının kıymetini ve artık evine dönmesine hiçbir şekilde imkân olmadığını...

Joan, Arthur'ün bilmediği bazı şeylerin mevcudiyetini düşündü. Günün başarılı rejisörü Arthur onun Hollywood'da dostları olduğunu bilmiyordu meselâ. Gerçi bu dostlar çok sayılmazdı ama hepsi de samimiyetlerine itimat edilir kimselerdi, Joan'da bir sanat kabiliyeti bulunduğuna inanırlardı. Şu halde Arthur'den boş yere yardım istemişti.

Joan evini, şehrini terkedip hayatla tamamen yüzyüze kaldığı için, artık hayatını kazanmaya mecburdu. Muvazeneli bir sanat hayatı temin edebilmek için çok mücadele etmesi gerekiyordu. Eski ajanı Alfred Goodman ile görüşmeye karar verdi.

Joan bu kararı verdikten sonra, Alfred ile konuşabilmek için tam bir hafta beklemek mecburiyetinde kalmıştı. Ajanı, işinin başından aşkın olduğunu söyliyerek genç kadını daima atlatıyordu. Nihayet bir sabah Joan onun bürosuna girmeye muvaffak oldu. Alfred'i beklerken kâtibesi bir fincan kahve ile sıcak sandviç getirmişti. Biraz sonra da Alfred elinde bir senaryo olduğu halde çıkageldi. Bir yandan senaryoyu okuyor, bir yandan da kâtibesine direktifler veriyordu. Hakikaten meşgul bir hali vardı.

Sıra Joan'la konuşmaya gelince:

— Merhaba Jo, dedi. Hiçbir şey söyleme, biliyorum. Isabetli oldu. Tam zamanında geldin.

Genç kadın hiç beklemediği bu sözler karşısında şaşırmıştı. Alfred çekmeceleri bir müddet karıştırıp bulduğu bir kâğıdı Joan'a uzatırken:

— Beraberce mükemmel işler yapacağız... dedi. Hele şu Italyan prodüktörü Renato Bardi'nin mektubunu bir okuyuver... *(Devamı gelecek sayıda)*

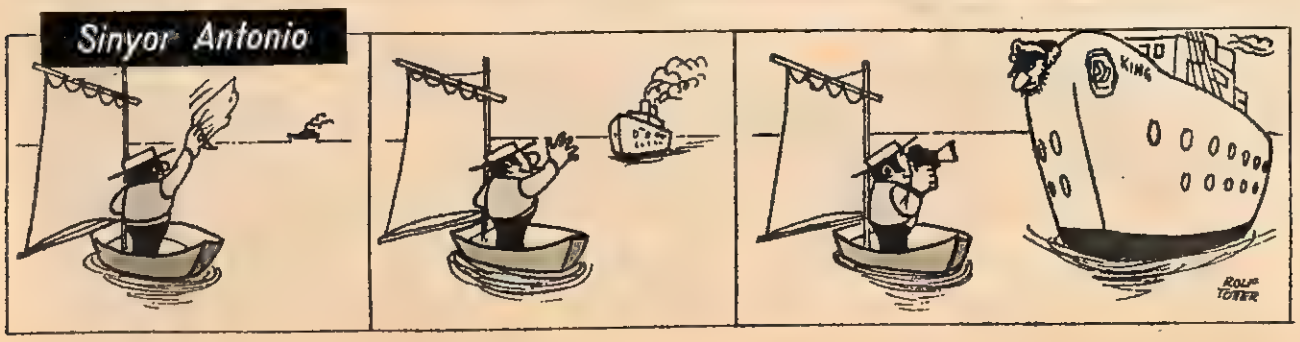

Doğan Kardeş

iki yeni çocuk romanı çıkardı.

PEMBE EVİN KEDİSİ

«Bir kaç yıl önce yine Doğan Kardeş yayınları arasında çıkan «Heyecanlı bir yaz tatili» ve «Çalınan Gerdanlık» adlı romanların kahramanları burada da var. Detektif bay Duglar'ı, Ceri ağabeyi, Pepen'i bu sefer kaçakçılar arasında bulacak, başlarından geçen s›n derece meraklı ve heyecanlı maceraları siz de onlarla beraber yaşıyacaksınız.»

YEŞİL MÜHÜRLÜ MEKTUP

«Üç arkadaşın bir yaz tatilinde çıktıkları gezide bir yeşil mühürlü mektup yüzünden başlarından geçen heyecanlı, esrarlı maceraları okurken siz de heyecandan heyecana düşecek, kitabı bitirinceye kadar elinizden bırakamıyacaksınız.»

SİPARİŞ ADRESİ
Galatasaray Meydanı'nda Doğan Kardeş satış mağazası
Divanyolu, Klodfarer Cad. No. 7
Posta kutusu 1146 İSTANBUL

Toptan siparişlere yüzde 20 tenzilât yapılır

TUVALETLERDE

Bu senenin tuvaletlerinde de, elbise ve mantolarda olduğu gibi bariz bir "eskiye dönüş„ göze çarpmakta. Uzak ve yakın tarih, moda yaratıcılarının ilham kaynağı olmuştur. İşte bunlardan birkaç örnek.

NINA RICCI' *nin klâsik kostümlerden modernize ettiği güzel bir tuvaleti. Bileğe kadar inen dar iç elbisenin üzerine geçirilen daha bolca etek, omuzları saran şal göğsün tam altında iri bir gül ile tutturulmuştur.*

CHRISTIAN DIOR' *un koyu kırmızı kadifeden bir modeli. Elbise kesiksizdir. Göğüsler penslerle hafifçe şekillendirilmiştir. Yanlarda beden göğsün altına kadar oturtulmuştur. Sırtı ise yukarıdan itibaren boldur (solda). Faydan sade bir elbise. Etek yarım verevdir (sağda).*

FRED ADLMÜLLER *Ampir modasına uymuştur. Viyana moda kıralının «Pembe Hayat» ismini verdiği elbise saten düşestendir. Beli yüksektir. Beden ve eteğin ön kısmı işlenmiştir. Kolları sararak arkada devam eden drape elbiseye ayrı bir özellik vermektedir.*

ESKİYE DÖNÜŞ

LANVIN CASTILLO' *nun pembe muareden bir modeli. Elbisenin önü kısa, arkası uzundur. Bel arkaya doğru alçalmaktadır. Üç parmak eninde bir kemer arkada bir fiyonk yapmaktadır.*

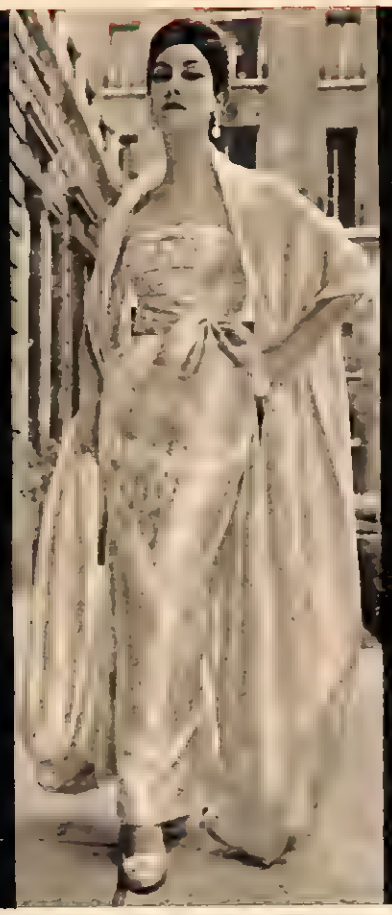

MAGGY ROUF' *un lâme ve simle işlenmiş emprime müslinden bir modeli. Elbise dar, beden drapedir. Belde kemer vardır. Aynı kumaştan yapılmış bir etol elbiseye değişik bir hava vermektedir.*

CLAUDE RIVIERE' *in mor satenden yaptığı bu elbise çok alâka toplamıştır. Sırtı saran drape şal ve gül mor renkte organzadandır. Gülün sapı ve yaprakları bedenin üzerine işlenmiştir...*

CARVEN *bu sene de tuvaletlerinde daha ziyade şifon kullanıyor. Ekserisi resimde görüldüğü şekilde baştan aşağıya drapedir. Kumaş tabii şeklinde düşürülmektedir.*

BEYAZ BLÜZLAR NASIL YIKANIR

İpekli blûzunuzun kar gibi beyaz olmasını istiyorsanız, önce kaynamış süfle bir müddet bırakınız, sonra da hafif sabunlu su ile yıkayınız ve son suya da bir miktar çivit ilâve ediniz.

2 kitap bir arada

Büyük üstad
AHMET RASİM' in
şaheseri

FUHŞ-İ ATÎK

Bu kitapta dünkü İstanbul'un eğlence ve fuhuş rezaletleri, maceraları, mevki ve şahıslariyle beraber açıkça tasvir ve ifşa edilmiş, ahlâkî tahlilleri yapılarak ailelerdeki tepkileri de anlatılmıştır.

Bu kitaba ilâve edilen

Hamamcı Ülfet

eserinde de, eskiden İstanbul'da adına zürefâlık denilen kadınlar arasındaki aşk âlemleri hikâye edilmiştir.

İki kitap bir arada dikişli olarak, beş renkli nefis bir kapak içinde sunulmuştur. Fiyatı on beş liradır. Ödemeli gönderilir.

Kısa adres: İstanbul,
Posta Kutusu 18
«İskit Yayınevi».

OKUYUCU MEKTUPLARI

Gaziantep'ten Bay Eyüp Yıldırım'a :

Yavuz'un resmi Hayat'ın 65. sayısında tablo halinde çıktı.

■

Söke'den Bayan Hulya Kutlay'a :

Topkapı Sarayı arşivinde harem hayatının içyüzünü aydınlatacak pek çok eser vardır.

■

Kastamonu'dan Yakup Çalışkan'a :

Bizim cemiyetimizde dünyanın en büyük acı ve ıstırabının evlât acısı olduğu kanaatine varılmıştır. Fakat bu acıya da dayanılmaktadır.

■

Samsun'dan Bayan Seçkin Üstünel'e :

Radyolarımız umumiyetle alaturka ve alafranga dediğimiz şark ve garp müziğine yer veriyor. Bunun dışında, arzu eden Arap müziğini, İspanyol müziğini de dinliyebilir. Radyolar buna müsaittir. Gökyüzünde bazı gecelerde daha çok, bazan daha az yıldız görmemizin sebebi fesada, güneşin etrafında dönerken yer değiştirmemizdir.

■

Tepecik'ten Bay Keramettin Arslan'a :

Okuyucularımızın resimlerini basmıyoruz. Basılan resimler bütün okuyucularımızın ilgisini çekecek mevzudadır. Bizi mazur görünüz.

■

Ankara'dan Bay Erol Aytürk'e:

«Küçük çocuklar aynaya baktırılırsa geç konuşura kanaati kötü inançlardan biridir. Aslı yoktur. Eskrim sporu kılıç talimlerinden meydana gelmiştir.

■

Kütahya'dan Bay Emin Çukurcalı'ya :

Sizi görüp muayene etmeden baş ağrınız için bir teşhis koymak mümkün değildir. İyi bir hekim sizi müşahede altında tutarak hastalığınızın mahiyetini anlıyabilir.

BENZEYİŞ — Eisenhover'e benzeyen bu minimini yavrunun aslında onunla hiçbir akrabalığı yoktur. Fotoğrafı Kilimli okuyucularımızdan Mazhar Ataman göndermiştir.

İzmir'den Bay Ali Tokad'a :

Kıbrıs adası 1878 de İngiltere ile yapılan bir anlaşma neticesinde muvakkat olarak İngiliz idaresine verildi. İngilizler bu ada için Osmanlı devletine yılda 92.800 İngiliz lirası vergi veriyordu. I. Dünya Savaşında ilhak ettiler.

■

Erzurum'dan Durak ve Halis Güner kardeşlere:

16 yaşında bulunduğunuzu, sesinizin güzel olduğunu ve iyi şarkı bestelediğinizi yazıyorsunuz. Bir köy çocuğu olduğunuza göre, muhitiniz dardır. Kendinizi olgun sayarsanız aldanırsınız. Nota ve musiki nazariyatı bilmeniz, hiç olmazsa orta tahsilli bulunmanız lâzım. Ankara'da Devlet Konservatuvarı'na müracaat ediniz. Artist olmağa gelince; tahsil ve görgü şarttır. Bu sahada yetişecek gençler için ilk aranılan vasıflardan biri de tahsildir.

■

Doça'dan Bay Mehmet Kiracı'ya:

Yirmi yaşında olmanıza rağmen çok yaşlı görünmeniz gıdalanmadığınızı ve sizde bir rahatsızlık bulunduğunu anlatıyor ve son zamanlarda pek fazla zayıflamanız da bu kanaati arttırıyor. Mutlaka bir doktora müracaatınız lâzım. Başağrısı, çektiğiniz kabızlıktan, kabızlık da esas hastalığınızla ilgili marazdan ileri gelir. Tedavi hepsini geçirir. Bayer, Almanya'da tıbbi ecza firmasının adıdır.

■

Zonguldak'tan Bayan Nebahat Akalın'a:

Arabi. 16 sefer 1317 tarihi, o zaman kullandığımız Rumi tarihle 21 mayıs 1319 senesi perşembe gününe tekabül eder. Bugün kullandığımız Miladi tarihe göre sene 1903 tür.

■

Bursa'dan Bay İhsan Kulaç'a:

Mecmua kelimesini mecbua ve mejmua şeklinde söyliyenler var, diyorsunuz. Haklısınız, hattâ mecbua veya mejmua şeklinde yazanlar bile var. Hassasiyetinize teşekkür ederiz.

■

Eskişehir'den Bay Ünal Yurdagel'e:

Finlandiya'daki arkadaşınıza Türkiye'yi tanıtmak için Doğan Kardeş Yayınları A. Ş. matbaasında basılmış olan «Türkiye» ve «İstanbul» kitaplarını gönderebilirsiniz. Bunlar gayet nefis bir şekilde tabedilmiştir. Kâğıtları da çok güzeldir. Hayat mecmuası bütün Türkiye'nin malıdır. Sadece İstanbul'a ve İstanbul resimlerine hasredilemez. Siparişleriniz o zaman gönderilmişti.

■

Bartından Bay Mesut Azman'a:

Hayat mecmuası tablolariyle birlikte ciltletilmelidir. Orta sahifesi çıkartılıp camlatılırsa elbette cilt bozulur. Beğendiği bir tabloyu camlatıp asmak istiyen herhangi bir bir okuyumuz ikinci bir mecmua daha almakla arzusunu yerine getirebilir. Mecmuanın içinde sahife değişikliği yapmak mecmuacılık bakımından mümkün olamıyor. Hayat hakkındaki iltifatlarınıza teşekkür ederiz.

■

Bilecik'ten Bay Fahrettin Kâzım Yurdakul'a:

Siparişleriniz mektubunuzu aldığımızdan iki gün sonra gönderilmişti. Sorduğunuz isimlerden Ayten 61, Meral 74, Sevil 116. sayıda çıktı.

Yıldızınız Diyor ki...

(9 OCAK'TAN 15 OCAK'A KADAR:) Önümüzdeki hafta muhitinizde cereyan edecek hâdiseleri merak ederseniz, her hafta doğduğunuz burcu bularak siz de kendi falınızı okuyabilirsiniz.

KOÇ BURCU
21 MART - 20 NİSAN

Yeni senenin bu ilk günlerinde şahsi meselelerle uğraşmayı bir tarafa bırakırsanız meslekte daha randıman verecek bir hale gelirsiniz. Bu da sizin için ziyadesiyle lüzumlu. Yıldızınızın bugünkü parlaklığından his hayatınızın her zamanki gibi düzgün olduğu anlaşılıyor. Sıhhi durumunuz normal sayılır...

BOĞA BURCU
21 NİSAN - 20 MAYIS

Tetkik etmenizin lüzumlu olacağı bir mesele mevcut. Hakkınızda verilecek olan kararlar bunun aydınlanıp halledilmesine bağlı. Arkadaşlarınızdan biri size faydası dokunacak birşeyler yapabilmek için uğraşmıya başlamış. Sıhhi durumunuzdaki düzensizliği gidermeğe çalışmanız çok yerinde olacaktır.

İKİZLER BURCU
21 MAYIS - 21 HAZİRAN

Karşınızdakilerin hattıhareketlerini kontrol ederseniz onların rüyetleri hakkında fikirleriniz olabilir. Birkaç güne kadar önemli bir fırsatla karşı karşıya kalabilirsiniz. Son günlerin durgunluğu üstünüzden kalkmak üzere. Düşündüğünüz iş hakkında teşebbüste bulunmak için bir müddet daha beklemelisiniz.

YENGEÇ BURCU
22 HAZİRAN - 22 TEMMUZ

Hareketlerinizin kontrol edilip edilmediğine dikkat ediniz.. İşlerinizden bazıları hallolmak üzere. Günlük çalışmalarınızı daha arttırmalısınız. Teşebbüs için henüz zaman gelmedi. His hayatınız şimdilik hareketsiz görülüyorsa da bugünlerde birşeyler olabilir. Sıhhatinizi de ihmal etmemeniz tavsiye olunur.

ASLAN BURCU
23 TEMMUZ - 23 AĞUSTOS

Bazı önemsiz hâdiselere üzülmüş bulunuyorsunuz. Halbuki bunların sizin üzerinizde zerrece tesirleri olamaz. Bu ara alacağınız bir haber sizi üzeceğe benziyor. İşinize biraz daha dikkat etmeniz gerekmektedir. Haftanın ikinci günü maddi bakımdan sıkıntıya düşmeniz mümkündür. Hazırlıklı olmalısınız.

BAŞAK BURCU
24 AĞUSTOS - 23 EYLÜL

Üzücü hâdiseler insanın hayatı boyunca zaman zaman olacak şeylerdir. Bu bakımdan düşünmeye değmez, sizin vaziyetiniz de. Hafta başında şansınız kapalı olacaksa da sonuna doğru bundan kurtulacaksınız. Bu arada beklediğiniz haberin gelmesi ihtimal dahilindedir. Biraz daha temkinli hareket ediniz...

TERAZİ BURCU
24 EYLÜL - 23 EKİM

Ciddî meselelerin yanında mânası olmıyanlarla da uğraşılabilir. Bu itibarla yaptığınız şeyler öyle zannettiğiniz gibi çok saçma ve lüzumsuz olmıyabilir. Çalışma hayatınızı daha sağlam temellere bağlamalısınız. Sıhhi durumunuzda şimdilik bir değişiklik mevzuubahis değil. Durumunuz iyiye gitmekte.

AKREP BURCU
24 EKİM - 22 KASIM

Bazı haberler olarak üzülmüşe benziyorsunuz. Bu bakımdan daha metin olmanızı tavsiye ederiz. Meslek hayatınızda üstlerinizin vereceği vazifeleri dikkat ve itinayla yapmalısınız. Aksi hareketin lehinize olmıyacağı tabiîdir. Alacağınız bir haber sizi üzecektir. Sıhhi durumunuz normal sayılabilir...

YAY BURCU
23 KASIM - 21 ARALIK

Yakınlarınızdan birinin tesiri altındasınız. İçinde bulunduğunuz kötümserlikten kurtulmak için biraz daha anlayışlı olmanız gerekiyor. İstirahate ihtiyacınız var. Bu arada sıhhatinize dikkat edin. Hafta içinde bir haber alacak ve çok sevineceksiniz. Şansınız yerinde sayılır. Yeni bir hayata atılacaksınız.

OĞLAK BURCU
22 ARALIK - 20 OCAK

Yapacağınız işe önceden iyice düşünerekten girişiniz. Mali bakımdan vaziyetiniz bu hafta pek parlak görülmüyor. His hayatınız çok karışık. Sizi düşünenleri ve meşgul olanları hayal sukutuna uğratmamak için dikkatli olmanızı tavsiye ederiz. İşinize ve arkadaşlarınızın dostluklarına çok önem verin.

KOVA BURCU
21 OCAK - 18 ŞUBAT

Kendi kendinizi lüzumsuz yere üzmüşe benziyorsunuz. Halbuki bugünlerde his hayatınız daha normal bulunmalıydı. Zira önemli kararların arifesindesiniz. Hafta sonunda karşılaşacağınız bir arkadaşınız size hissettiği şeyleri anlatabilir. Hesaplı hareket etmeniz lâzım. Sıhhatiniz bakıma muhtaç görülüyor.

BALIK BURCU
19 ŞUBAT - 20 MART

Yakın zamana kadar dikkatinizi çekmiyen biri bugünlerde birinci plâna geçebilir. Kendisine karşı centilmen davranmanız lâzım. İş hayatınız iyi günlere girecek. Hafta başında gideceğiniz toplantı sizin için bazı sürprizler doğurabilir. Bu bakımdan dikkatli olmalısınız. Sıhhatiniz normal vaziyette.

İKRAMİYELİ

Aile
CÜZDANI

YAPI ve KREDİ BANKASI

Daima İstanbul'un en güzel semtlerinde...

Yalnız memleketimizde değil, bütün dünyada, TASARRUF hareketini teşvik için «Ev ikramiyeleri» koymak fikrini İLK tatbik eden banka, YAPI ve KREDİ BANKASI olmuştur.

Aynı zamanda, ikramiye ev ve apartımanlarını İstanbul'un en güzel semtlerinde kuran banka da YAPI ve KREDİ BANKASI'dır.

YAPI ve KREDİ BANKASI

Ankara'nın Ney Sesli Sanatkârı

NEVİN DEMİRDÖVEN

Ben eşimi, mikrofonda okuduğum ilk şarkı dolayısiyle gelen dinleyici mektupları arasında buldum. Bir zarfın içinden, sırmalı elbiseler giymiş, kılıç kuşanmış bir subayın fotoğrafı çıkmıştı. Bu fotoğrafa âşık oldum. Subay da sesime âşıktı. Evlendik. O ilk şarkımı, yılda bir gün radyoda muhterem dinleyicilerime, Tanrı'nın her günü de eşime okuyorum...

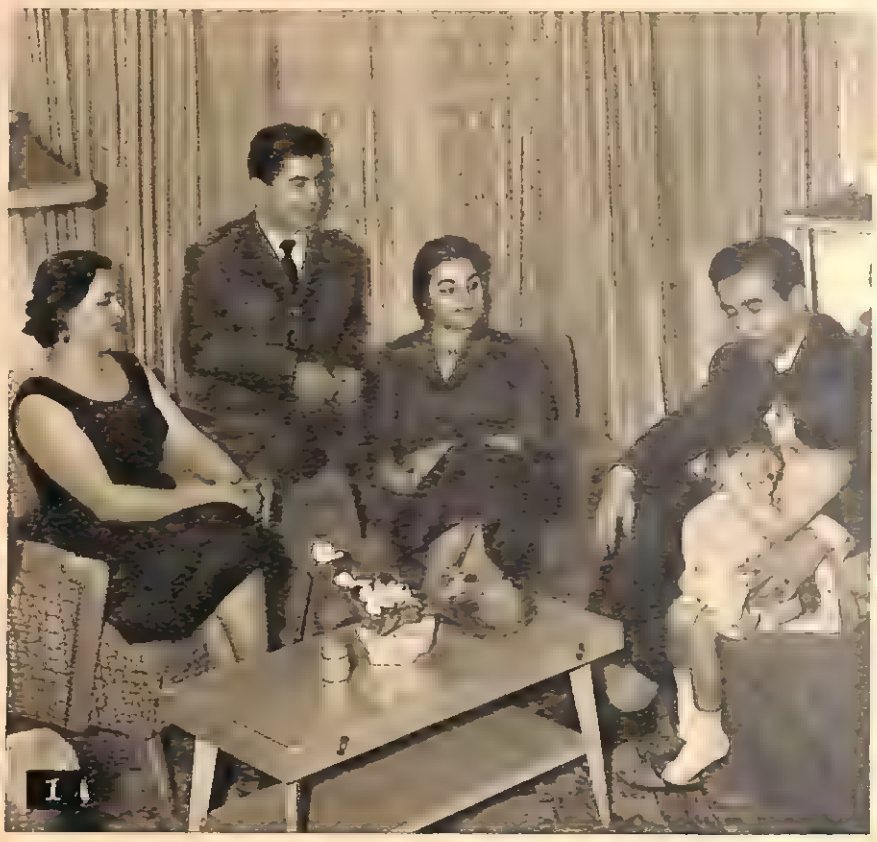

Gece son takvim yaprağı kopacak, 1944 yılının son günü ile 1945 in ilk günü nöbet değiştirecekti. Yıldızlı, soğuk bir geceydi. Hadımköy'deki askeri mahfelin pencerelerinden renk renk ışıklar caddeye dökülüyor, ıslak taşlarda oynaşıyor; kapıda nöbet bekliyen askerin süngüsünü parlatıyordu. Asker, birden «hazırol» durumuna geçti. İçeriye orta boylu bir subay girdi. Nöbetçiyi selâmladı, sonra kaputunu vestiyere bıraktı. Salondaki bütün masalar dolmuştu. Subaylar, assubaylar eşleri, kızkardeşleri, kızları ile masalarda oturuyor, yılbaşı gecesinin tadını çıkarmağa çalışıyorlardı. Orta boylu subay salona göyle bir göz gezdirdi. Radyonun yanıbaşındaki masa boştu. O köşeye doğru yürüdü, boş masaya oturdu. Saatine baktı. 21 e bir dakika vardı. Üç saat sonra hayat merdiveninin bir basamağını daha tek başına çıkacaktı. Radyonun düğmesini çevirdi. Bir fanfar müziği duyuldu, müzik arasında bir spiker anons yapıyordu:

«Muhterem dinleyiciler şimdi özel yılbaşı programını açıyoruz. Bu programda, bir yılın sevilen şarkılarını, tutulan esprilerini dinletecek, 1944 yılının tatlı, acı hâtıraları ile yüklü 365 günlük bir ömrün hikâyesini, küçük bir stüdyodan sunacağız. Ses sanatkârları da siz sevgili dinleyicileri için birer yılbaşı hediyesi hazırladılar. Aşk, heyecan, hasret, neşe, hüzün dolu bu hediyelerin ilkini Nevin Arınık takdim ediyor.»

Bir ney sesi, bir nefeste hüzzam makamının perdeleri üzerinde dolaştı. Bunu ney gibi inliyen bir kadın sesi takibetti:

«Hicran yine hicran mı bu aşkın sonu söyle
Dalgın ki o gözler seni söyler bana böyle»

Şarkı bir «nefes» gibi devam etmiş, bir «nefes» gibi bitmişti. Radyo başında oturan subay, şarkı okunurken nefes almaktan bile çekinmişti. Bu sırada bir garson yanına yaklaştı:

— Birşeyler emreder misiniz üstteğmenim... dedi.

— Hayır evlâdım, sonra içeceğim. Acaba bana bir mektup kâğıdiyle bir zarf bulabilir misin?...

Biraz sonra garson kâğıtla zarfı masanın üzerine bıraktı. Orta boylu üstteğmen cebinden bir dolmakalem çıkardı, kâğıda özene bezene şu satırları yazdı:

«Muhterem Nevin hanım,

Bir askeri mahfeli gözünüzün önüne getirin. Haki elbiseli erkeklerin arasında papatya gibi, kasımpatı gibi, gül gibi kadınların dolaştığı bir gazino... Bir de, radyonun yanında tek bir insanın oturduğu masayı düşünün. Kadın kahkahalarını ancak uzaktan dinliyebiliyor. Bu sesler ona öylesine yabancı ki... Bu yalnızlığı tam gönülden duyduğu bir sırada, Ankara Radyosu'nun mikrofonundan nefes gibi bir ses duyuyor. Gönüllere hitap eden bir ses. Bir «hicran» şiirinin, «hasret» dolu melodilerini okuyor. Bu sesi ömrümün sonuna kadar dinlemek isteğindeyim.

31 aralık 1944 gecesi Ankara Radyosunun özel yılbaşı programında sesinizi dinlediğim zaman, işte yukarıdaki duygularla doldum. O gece, tek hediyeyi sizden aldım. Bu hediyeyi benimsedim. Hadımköy'de üstteğmen olarak vazife görüyorum. Genciim, bekârım. Yıllarca önce keman dersi almıştım. Alaturkayı severim. Aylık gelirim 67 lira 80 kuruştur. Üsküdar'da babamdan kalma bir evim var. Size iki fotoğrafımı yolluyorum. Beğenirseniz, acele cevap beklerim. Cevabınızdan sonra Ankara'ya gelecek, Allahın izni ile sizi annenizden isteyeceğim.

Üstteğmen Hasan Demirdöven
Hadımköy İstasyon Caddesinde
Bakkal Haşim eliyle»

Kâğıdı katladı, zarfa koydu. Sonra cebinden iki fotoğraf çıkardı. Bunlardan biri, 30 Ağustos tören gününde sırmalı elbiseleriyle çekilmişti. İkinci fotoğrafta ise, keman çalarken objektife poz vermişti. Bunları da zarfın içine soktu. Yarın ilk işi bu mektubu postalamak olacaktı.

■

İnsanı iliklerine kadar donduran bir soğuk vardı. Kaputunun yakalarını kaldırmış bir subay, köşebaşındaki bakkal dükkânına girdi. Bakkal orta yaşlı bir adamdı. Üstünde yağlı bir önlük vardı. Şeker tartıyordu. Subay ellerini oğuşturdu:

— Haşim efendi, dedi, Ankara'dan mektup gelmedi değil mi?...

Bakkal başını kaldırdı:

— Gelmedi üstteğmenim... dedi.

Bu sırada dükkâna giren bir yüzbaşı üstteğmenin omuzuna vurdu:

— Ne o Hasan, dedi, sevgilinden mektup mu bekliyorsun. Bizden habersiz işler becerir, Haşim ağayı da aracı kılarsın hal...

Üstteğmen sarardı, kızardı. Gözlerinin içinde bir ışık yandı, söndü:

— Dışarıda anlatırım... dedi.

Dışarıya çıktılar. Üstteğmen, arkadaşının koluna girdi:

— Bu hikâyeyi beni anlıyacak bir arkadaşa anlatmak, ona içimi dökmek isteği ile kıvranıyordum. Yılbaşı gecesini hatırlıyorsun değil mi? O gece Ankara Radyosu'nda bir ses dinledim. Nevir Arınık adlı bu sanatkârın sesine hayran oldum. Bir mektup yazdım, evlenme teklif ettim. Şimdi cevap bekliyorum. Duyulmasın diye, adres olarak Haşim efendinin dükkânını gösterdim. Bu hikâye aramızda kalsın e mi?...

■

Üstteğmen saatine baktı. Geceyarısını iki saat geçmişti. Gökte yıldızlar kayıyordu. Masanın çekmecesinden bir zarf çıkardı. İçinden kâğıdı çekti. Yüksek sesle kendi kendine okumağa başladı:

«Hasan bey,

Mektubunuzu ve fotoğraflarınızı aldım. Biraz geç cevap verdiğim için özür dilerim. İfade tarzınızı çok beğendim. Yalansız bir mektuptu. Fotoğraflarınızı göndermekle iyi etmişsiniz. Sizi beğendim. Ben de biraz kendimi tanıtayım. 17 yaşındayım. İzmir'de doğdum. Kız Lisesinde okudum. Okulda sesimin güzel olduğunu söylerlerdi. Arkadaşlarım teneffüslerde kapıyı kapatırlar, bana sevilmiş Arjantin tangoları, alaturka şarkılar okuturlardı. Öğretmenler de beni odalarına çağırırlar, sesimi dinlerlerdi. Geçen yıl Ankara Radyosu'nun açtığı ses müsabakasına girdim. 340 kişi arasında birinciliği kazandım.

Teklifiniz ciddî ise, Ankara'ya gelin, annemden isteyin beni. Anlaşırsak evleniriz. Yalnız geleceğiniz günü önceden bildirin. Sizi Ankara garında göğsüme kırmızı bir karanfil takarak bekliyeceğim. Siz de elinize

RÖPORTAJ: ORHAN TAHSİN — FOTOĞRAFLAR: SUAVİ ŞONAR

bir demet beyaz gül alırsınız. Böylece birbirimizi tanımış oluruz. Selâmlarımı sunarım.

Nevin Arınık
Ankara Radyosu ses sanatkârı»

■

Bahçelievler Emekli Sandığı Evleri 57. Sokak 37 numarada oturan Ankara Radyosu'nun güzel sesli sanatkârı Nevin Demirdöven'in eşi Hasan Demirdöven bu hikâyenin bazı sahifelerini şöyle açtı:

— Artık ümidimi kesmiştim. «Nevin Arınık, mektubumu okumadan çöp sepetine atmıştır» diye düşünüyordum. Bir gün, Bakkal Haşim efendide rasladığım, mektup hikâyesini anlattığım yüzbaşı odama girdi: «Müjdemi isterim» dedi. «Haşim ağa bir mektup verdi. Ankara'dan, Nevin Arınık'tan geliyor. Önce biraları ısmarla». Elinde pembe bir zarf vardı. Kantine indik. Biraları içtik. «Müjdeni aldın, artık mektubu ver» dedim. Pembe zarfı uzattı, «Seni sevgilinin mektubu ile başbaşa bırakayım» diyerek masadan kalktı. O kapıdan dışarıya çıkarken, ben de zarfı açtım. Zarfın içinden bir takvim yaprağı ile bir balık resmi düştü. Takvim yaprağının tarihine baktım: 1 nisan'dı.

1 nisan şakasından bir hafta sonra hakiki mektup geldi. Bu mektubu belki yüz defa okudum. Hemen o hafta izin aldım. Geleceğim günü de Nevin Arınık'a telgrafla bildirdim. Önce İstanbul'a indim. Bir demet çiçek yaptırmam lâzımdı. İstanbul kazan oldu, ben kepçe. Meğer gül mevsimi değilmiş. Gül bulamadım. Bu yüzden bir buket yapma gül satın aldım. O gece trende gözüme uyku girmedi. Elbisemin ütüsü, şapkamın kalıbı, gömleğimin kolası bozulacak diye, ödüm kopuyordu hani. Tren Ankara garına girince, bayağı heyecanlandım. Gözüm, genç kadınların göğsünde dolaşıyor, kırmızı bir karanfil arıyordum. Nihayet aradığımı bulmuştum. Garın dış kapısından içeriye uzun boylu, çirkin bir kız giriyordu. Göğsüne de kırmızı bir karanfil takmıştı. Onu görünce: «Eyvah» dedim içimden «Nevin Arınık bu kızsa, yandık. Gözüne görünmemeğe bakmalı». Ancak, elimde çiçek buketi vardı. Ben ondan kaçsam, o yanıma gelecekti. Hem ayıp olacaktı. Yanına yaklaştım: «Nevin Arınık siz misiniz?» diye sordum. «Hayır» dedi ve uzaklaştı. Yoksa o da beni mi beğenmemişti? Bir ihtimal de Nevin'in hastalanmasıydı. Göğsüne karanfil takan kadın bir tane olamazdı ya!... En iyisi, Nevin Arınık'ın evine gitmekti. Bir taksiye atladım. Kapıyı göğsünde karanfil takmış güzel bir kız açtı: «Nevin Arınık benim. İstasyona biraz geç geldim. Çünkü kırmızı karanfil bulamamıştım» dedi.

Sonu tatlıya bağlanan bu aşk hikâyesinin devamını Nevin Demirdöven'den dinleyelim:

— O gün kırmızı karanfil bulamamıştım. Sanat Enstitüsü'ne uğrayarak yapma bir karanfil aldım. İstasyona bu yüzden biraz geç gittim. Fakat Hasan beyi göremedim. Çaresiz geri döndüm. Eve adımımı atmıştım ki kapı çalındı. Kapıda eline beyaz güllerden bir buket almış genç bir erkek duruyor, göğsümdeki kırmızı karanfile bakıyordu. «Siz Hasan beysiniz değil mi?» diye sordum. «Evet» dedi. İçeriye buyur ettim. Annemle konuştu. Bir yıla varmadı, evlendik. Çok mesudum.

■

1954 yılı aralık ayının son günlerinden biriydi. Nevin Arınık, 9 yıldır Demirdöven soyadını taşıyordu. O akşam da eşiyle evlilik hikâyelerini konuşuyorlardı. Kapı çalındı. Gelen postacıydı. Nevin Demirdöven'e bir mektup uzattı. Genç kadın mektubu aldı, her zaman yaptığı gibi, yüksek sesle eşine okumağa başladı:

«Kıymetli sanatkâr Nevin hanım,

1945 yılbaşı gecesiydi. İzmir'in karanlık bir sokağında, bir havagazı lâmbasının altına oturmuş, birbirimize aşk hikâyeleri anlatıyorduk. Karşıdaki evin pencerelerinde tül perdeler asılıydı. Pencere önüne oturmuş bir kadın ile bir erkeğin gölgelerini görüyorduk. Hafiften bir şarkı sesi duyuluyordu. Siz, «Hicran yine hicran» şarkısını radyoda okuyordunuz. Sevgilime: «Bizim de böyle sıcak bir yuvamız olsa, birlikte aşk şarkıları dinlesek» dedim. Sevgilimin gözlerinden iki damla gözyaşı süzüldü. Hemen orada kararımızı verdik. O gece annesinden istedim. Evlendik. Bugün evliliğimizin 10. yıldönmünü kutluyoruz. Sizden ricamız, bu şarkıyı yılbaşı gecesi okumanızdır. Biz, o gece yine havagazı lâmbasının yandığı sokağa gidecek, saatin 12 yi vurmasını beklemeden, siz «Hicran yine hicran mı» şarkısını okurken öpüşeceğiz.»

Nevin Demirdöven eşine baktı. Gözlerinin içi gülüyordu:

— 1945 yılbaşı gecesi gökyüzünde aşk yüklü bulutlar dolaşıyormuş, dedi. Birçok aşk romanının sevgi dolu ilk cümleleri o gece yazılmış...

1 **AİLE DOSTLARI** — Nevin Demirdöven diyor ki: «Hasan, (resimde sağda) sırmalı subay elbisesi ile gönlümü çelmişti. Evlendikten sonra subaylıktan ayrıldı. Şimdi Etibank'ta çalışıyor.» Resimde, Demirdöven ailesini yakın dostları Balabanlarla görüyorsunuz.

2 **NEVİN VE MÜZEYYEN** — Nevin Demirdöven 5 yaşındaki kızı Müzeyyen'i çok sever: «Kızıma Müzeyyen adını vermemi, Müzeyyen Senar'a hayranlığıma yoranlar oldu. Büyükannemin de adı Müzeyyen'di. Kızım sanatkâr olacak. Bale okuluna devam ediyor.»

3 **ANKARA'DA SON KIŞ** — Nevin'e «Ney sesli sanatkâr» adı takılmış. Önümüzdeki yaz — gazino sahipleriyle anlaşabilirse — İstanbul'a gelecek. «İstanbul'da hiç konser vermedim» diyor. «Ben İstanbullulara sesimi daimi olarak dinletmek istiyorum».

12 ÇEŞİT

Güneşin her sabah Doğu istikametinden yükseldiği nasıl herkes tarafından bilinen bir hakikat ise, TAMEK Hazır yemeklerinin yüksek kalitesi ve nefaseti, keza münakaşa kabul etmiyen bir hakikattir.

HAZIR YEMEKLER

ENGİNAR - YAPRAK DOLMASI, - BİBER DOLMASI, PATLICAN DOLMASI, - LÂHANA DOLMASI, - YEŞİL FASULYE - BARBUNYA FASULYE - FASULYE PLÂKİSİ - PATLICAN SALATASI - BEYENDİ - TÜRLÜ - İMAM BAYILDI.

JET REKLÂM - GALİP

TAMEK KONSERVELERİ

İsimlerinizin Mânasını Biliyor musunuz ?

Kıncal +

Erkek isimleri ve soyadları arasında bulunan bu kelime yeni neslin çocuklarına konulmaktadır. Türkçedir ve «Narin» anlamına gelir.

Mengü +

Yeni neslin erkek çocuklarına konulan isimlerdendir. Soyadı olarak da kullanılmaktadır. Türkçede «Bâki, ebedî» anlamına gelir. Tarihte Cengiz sülâlesinden dördüncü hükümdar Mengü Kaan bu ismi taşımıştır.

Fikrî, Fikriye +

«Fikre dair, düşünmekle meydana gelen» anlamında bulunan bu kadın ve erkek isimleri Arapçadır. Tanınmış fikir ve politika adamlarımızdan, Kosova Valisi Hüseyin Fikri Paşa'nın oğlu ve milletvekillerimizden Feridun Fikri Düşünsel'in amcası, Lütfi Fikri merhum da adaşlar arasındadır.

Refi, Refia +

Kadın ve erkek isimleri arasında bulunan bu kelimeler «Yüksek» anlamında Arapça sıfattır. Adaşlar arasında tanınmış muharrir ve gazetecilerimizden Refi Cevat Ulunay da bulunuyor.

Elfet +

Arapça kadın isimlerindendir. «Alışma, alışkanlık» demektir. Kelime Bestenigârdan bestelenen şu şarkının güftesinde de geçiyor:

«Kaçma mecburundan ey âhu-i vahşî ülfet et,
Gayri bu bîgânelikten geç vefayı âdet et.»

Recep +

Erkek isimleri arasında bulunan bu kelime Arapça'da tâzimi, büyüklüğü ifade eder. Cennette bir nehrin ve Arap aylarından yedincisinin ismidir. Oruç tutulan üç ayların da ilkidir. Adaşlar arasında Osmanlı İmparatorluğu Müşirlerinden ve Meşrutiyet inkılâbının ilk Harbiye Nâzırı Recep Paşa. Dördüncü Murat devrinde yeniceri zorbalariyle bir olması yüzünden öldürülen Recep Paşa, tanınmış inkılâp ve devlet adamlarımızdan olup İstanbul milletvekilliğinde, Millî Savunma, Nafıa ve İçişleri Bakanlıklarında ve Başbakanlıkta bulunan Recep Peker de bulunmaktadır.

Pelin +

Yeni neslin kızlarında görülen bu isim Türkçede «Benzeyiş, taklit» anlamına gelir. Yaprakları ev ilâçları arasında bulunan ve kaynatılarak içilen, bileşikgillerden bir bitkiye de bu isim verilmiştir.

+ İşaretli isimlerin mânaları okuyucularımız tarafından istenilmiştir.

Yeryüzünde her an bir milyar insana ıstırap veren sinsi hastalık :

MİGREN

Ani bir fırtına gibi gelir. Bilhassa İodos mevsimlerinde daha da yaygındır. Önce başın yarısına musallat olur, sonra da bütün kafatasını tahakkümü altına alır. Istıraplı olmakla beraber mühimsenecek bir hastalık değildir. Kadınlarda daha çok görülür. Migren çekenlerin yüzde altmış dokuzu kadınlardır. Bilhassa otuz ile kırk yaşları arasındaki kadınlar. Baş ağrılarını tedavi konusunda tıb çok eski ilâçlara dönmek yolundadır ve tekâmül ettirilmiş bu ilâçlarla hakikaten müsbet neticeler alınıyor. Öte yandan, çalışma azmini kıran, sinirleri bozan bu hastalığın baştan defedilmesi için yapılabilecek birkaç basit usul vardır. İşte bunlardan bahsedeceğiz.

HAFİF YİYİNİZ Bazı baş ağrıları yemek yer yemez bıçak gibi kesilir. Şu halde Migren esnasında açlık hissediyorsanız çekinmeden yiyebilirsiniz. Ama, hazmı kolay, hafif şeyler yemeniz şarttır. Baş ağrısı çekenlerden çoğunun ya karaciğerden veya bağırsaklarından şikâyetleri olduğu için fazla yağlı, salçalı yemekleri listelerinden silmeleri icabeder. Çukulata, yumurta, et ve balık kızartmaları, hattâ çilekten bile sakınmak lâzımdır. Migren daha ziyade alerjik bünyelileri yoklar. Bunların, yukarıda saydığımız gıda maddeleri ile vücutları bağdaşamadığı için bir reaksiyon gösterir. Bu ise, çoğu zaman bir baş ağrısı şeklinde ortaya çıkar.

LİMONLU KAHVE Kahvenin ana maddesi olan kafein'in damarları büzme özelliği vardır. Baş ağrısı, kanın beyine aşırı derecede tazyiki neticesinde meydana geldiği için, damarların daralması ile bu tazyik bir dereceye kadar hafifletilmiş olur. Şu halde günlük mesainiz esnasında sizi âni bir Migren yoklarsa yapabileceğiniz ilk iş büyükçe bir fincan ağır kahve içmektir. Bu kahvenin içine yarım limon sıkmanızı tavsiye ederiz, çünkü limon kafein'in tesirini bir misline çıkaracaktır.

BUZ KESESİ Soğuğun da büzme, sıkıştırma hassası olduğu malûmdur. Başınıza koyacağınız buz kesesinin, genişlemiş damarlar üzerinde müspet tesir yapacağı tabiîdir. Buz yoksa, musluğa giderek bileklerinizi soğuk suya tutunuz ve mendilinizi ıslatarak başınıza, şakaklarınızı ve alnınızı kaplıyacak şekilde koyunuz.

ÇAVDAR PARAZİTİ Bazı ilâçların terkibinde bulunan Ergot de Seigle baş ağrılarına karşı en tesirli maddedir. Çavdarın bir parazitidir. Modern eczacılık bu tufeyli'den Tartrate d'ergotamine ve dihydroergotamine denilen iki müessir ilâcı elde etmiştir. Her ikisinin de damarların genişlemesine engel olacak hassa vardır. Hele sonuncusu bununla da kalmayıp, kan damarlarına kumanda eden sinirlerin muvazenesini temin eder.

ASPİRİN Değerli okuyucularımıza geçen sayımızda hikâyesini takdim ettiğimiz Aspirin de baş ağrılarında en çok kullanılan ilâçtır. Ama, her şeyde olduğu gibi, bunda da ifrata kaçmamak icabeder. Çünkü Aspirin aşırı derecede alındığı takdirde bazı karaciğer rahatsızlıklarına yol açabilir.

GÖZLERİNİZİ YUMUNUZ Başınız ağrıdığı zaman sakin bir köşeye çekilerek, kendinizi rahat bir koltuğa bırakınız ve gözlerinizi yumunuz. Bulantı ve baş dönmenizin derhal geçtiğini farkedeceksiniz. Kan tazyikinden mustarip olan gözlerinizin yanması ve ağrısı geçecek, hasılı rahatlıyacaksınız.

ERKEN YATINIZ Gecenin ilk saatlerindeki uyku, milyonlarla ödenemiyecek değerdedir. Baş ağrılarının çoğu derin bir uykudan sonra tamamen kaybolur. Ama, yatağa girdikten sonra katiyen okumayınız. Çünkü zihninizi elinizdeki kitaba teksif ettiğiniz takdirde baş ağrınız büsbütün artacaktır.

HORMON Bütün bu küçük tavsiyelere rağmen baş ağrılarından kurtulamıyorsanız, yapacağınız tek iş hekime müracaat etmektedir. Çünkü bu duruma göre hormon ifraz eden guddelerinizin faaliyeti anormaldir ve bunun tanzimi için uzun bir tedavi icabeder.

TEST Paris'teki Broussais Hastanesi'nde sırf baş ağrısı (Migren) den şikâyet edenler için bir klinik açılmış bulunuyor. Hastalar burada esaslı bir muayeneye tabi tutulurlar. Bunların en ilgi çekeni «Alerji Testi» dir. Bünyelerinin meselâ, yumurta, ıspanak, çikolata'ya karşı gösterdiği reaksiyon incelenir. Kol nahiyesinde açılan bir çizikten alerji yapabilecek maddeler ayrı ayrı öz halinde vücude zerkedilir. Test pozitif ise, yani ciltte kabarcık ve kızartılar belirirse Migren'in alerjiden ileri geldiği ortaya çıkmış olur. O takdirde alerji yapan madde hastanın yemek listesinden silinir.

BİLMECE

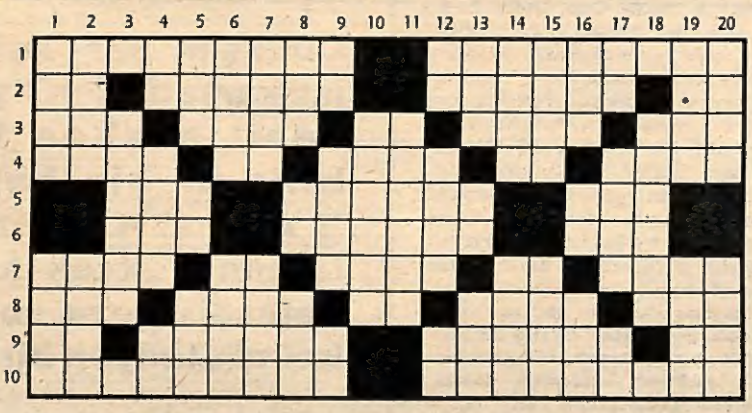

SOLDAN SAĞA : 1: Amerika'dan dönerken denizde boğulan pehlivanımız — Türklerin eski yurtlarından. 2: Yumru — Bir emir — Etraflıca anlatma — Nota. 3: Yanardağ akıntısı — Siyah — Bir harf — Tersi kroki — Yedi delikli tokmak dediğimiz uzvumuz. 4: İrat — Takı — Farsça şarap, içki — Ayı evi — Lâtife. 5: Demiryolu — Şarap rengi — Seyreğin tersi. 6: Valide — Taharri etmek — Ufağın tersi. 7: Dantela ipliği yumağı — Yiyecek — Keşif — Virgül kıymetinde bir kelime — Doğu bölgemizde bir çay. 8: Mükemmel — Tersi Tokat ilinde bir ilçe — Beyaz — Ses — Eziyet. 9: Bütün canlıların içtiği — Fabrikasyon — Peygamberimizin hicret ettiği şehir — Hicap. 10: Sinir hastalıkları mütehassısı — Arifiye tren istasyonundan ayrı bir hatla gidilen ve yeni il merkezi olmuş olan şehirlerimizden birinin adı.

YUKARIDAN AŞAĞIYA : 1: Hem fabrika hem bir renk — Çelik para dolabı. 2: Ekin biçme âleti — Millet. 3: Eski terim bir yaprak kâğıt. 4: Beyaz — Güzel — Tersi «Siz» anlamına gelen bir takı. 5: Varın tersi — Hayret ünlemi — Tembih sorusu. 6: Müvezzi (yeni terim) — Üç tabur. 7: Bulaşıcı — İstanbul'un ilçelerinden. 8: Eski rütbelerden — Bir kelimenin kısaltılmışı — Tersi modern dans müziği. 9: Nota — Hiç olmazsa — Tersi köpek. 10: Bir sanatkârın ve tiyatrosunun adı. 11: Vadetmek. 12: Bağlantı takısı — Boyutlar — Su. 13: Üye — Tersi bir takı — Engel. 14: İstanbul semtlerinden — Ayrılışta selâmlaşma. 15: Farsça demir — Edebiyatla uğraşan. 16: Gözün üstündeki — Nota — Valde. 17: Bir çalgı — Üzüm suyu — Bir emir. 18: Evlenmemiş kız. 19: Müvezzi — Tekdir. 20: Ateş pensi — Bir renk.

GEÇEN HAFTAKİ BİLMECENİN ÇÖZÜMÜ

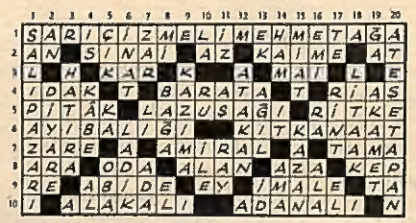

KARİKATÜR

— Bırak gitsin. Rüzgârlar birazdan değişecek, o zaman kendiliğinden gelir...

— Peki, burada bulunduğum müddet cezama sayılacak mı?

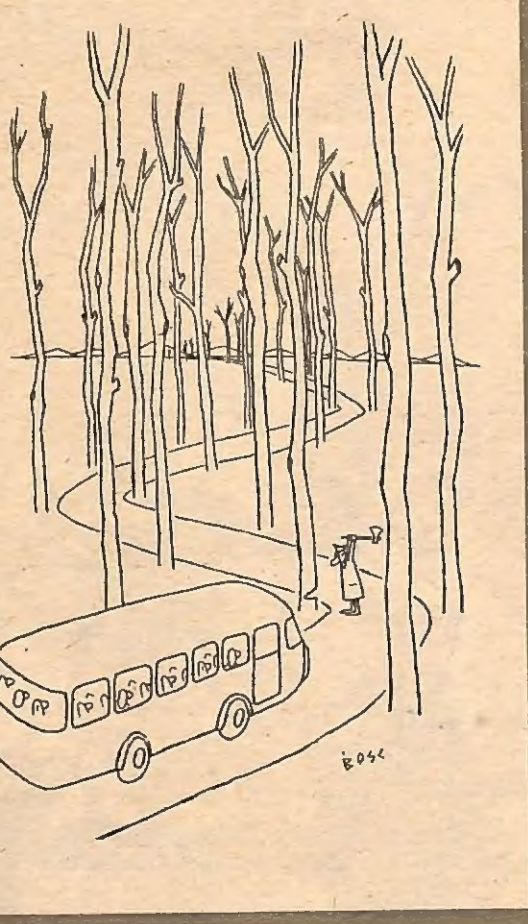

— Sizi çok mu beklettim dostum?...

Bu sahifede çıkan karikatürlerin telif hakları HAYAT mecmuası tarafından satın alınmıştır.

LİMANDA SİS — Zaman zaman İstanbul'da gözlerin önüne bir tül perde gibi inen sis 21 ve 22 aralık tarihlerinde o güne kadar görülmemiş bir şekilde kalınlaştı. Lodos gibi sisin de kurbanları, yine köprü dubalarındaki parmaklıkları doldıuran karşı yaka ve adalar sakinleri idi. Lodosta bu ayrılığa sebep olan deniz bu sefer, üstünde sıcak su buharları titreşen bir kaplıca suyu gibi sakin ve hareketsizdi. Martılar zaman zaman bu tül perdeyi dalgalandırıyor, gerilerde hayal gemilerin silüetleri görülüyordu. Hiçbir gözün seroserpe bakamadığı güneş bile o günlerde sinmiş, fersiz bir hal almıştı. (FOTOĞRAF: SAMİ GÜNER)